

ปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทาง
อิเล็กทรอนิกส์: อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวน

Electronic Economic Crime Investigation: Authority of Inquiry Official

ปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทาง
อิเล็กทรอนิกส์: อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวน

Electronic Economic Crime Investigation: Authority of Inquiry Official

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2559

©2560

ปฏิภาณ ยืนทนต

สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง ปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์:
อำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวน

ผู้วิจัย ปฏิภาณ ยืนหนัด

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ไพบุลย์ อมรภิญโญเกียรติ)

ผู้เชี่ยวชาญ

(อาจารย์ชวลิต อรรถศาสตร์)

(ดร.ศันสนีย์ เทพปัญญา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

5 ตุลาคม 2560

ปฏิภาณ ยืนพนต์. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, ตุลาคม 2560, บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์: อำนาจใน
การสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวน (38 หน้า)

อาจารย์ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี

บทคัดย่อ

ปัจจุบันสังคมได้เข้าสู่ยุคการติดต่อสื่อสารข้อมูลผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารทั่วไป การติดต่อทางการค้า รวมถึงการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งทำให้รูปแบบของอาชญากรรมเปลี่ยนแปลงไปอยู่ในรูปแบบของระบบอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก ซึ่งยากต่อการควบคุมและป้องกัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ยังไม่ขึ้นตอนและแนวทางการที่ชัดเจนในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งยังไม่มีอำนาจที่มากพอในการสืบสวนสอบสวนในกรณีความผิดดังกล่าว ทำให้อาชญากรรมประเภทนี้แพร่หลายมากขึ้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดมักไม่ถูกจับกุมโดยทันทีหลังก่อเหตุ ซึ่งมีเวลามากในการหลบหนีหรือย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด และยังสามารถทำลายพยานหลักฐานต่าง ๆ ได้ง่ายอีกด้วย

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับอำนาจในการสืบสวนสอบสวนของเจ้าพนักงานสอบสวนกรณีการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากปัจจุบันมีคดีลักษณะนี้เกิดขึ้นจำนวนมาก แต่พนักงานสอบสวนยังไม่มีขั้นตอนหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน อีกทั้งยังไม่มีอำนาจมากพอในการรวบรวมพยานหลักฐานให้ทันท่วงทีหลังจากที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น นับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญมากในการสืบสวนสอบสวน หากการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาพบว่า การสืบสวนสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังมีปัญหา แม้ในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ออกมาบังคับใช้ แต่ก็ไม่ได้แก้ปัญหาก็ให้การสืบสวนสอบสวนกรณีความผิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรแต่อย่างไร จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการสืบสวนสอบสวนและศึกษาถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนว่าเพียงพอต่อการรวบรวมพยานหลักฐานหรือไม่ เพื่อแก้ปัญหาคriminal

สอบสวนกรณีความผิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและความสงบสุขของประชาชน

คำสำคัญ: สอบสวน, ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์, อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

Yuenthon, P. LL.M., October 2017, Graduate School, Bangkok University.

Electronic Economic Crime Investigation: Authority of Inquiry Official (38 pp.)

Advisor: Asst.Prof.Pawarit Lertdhamtewe, Ph.D.

ABSTRACT

Now, society has entered the era of electronic communications. Whether it is general communication. Trade contact Including electronic transactions. This makes the form of crime change into many forms of electronic systems. This is difficult to control and prevent. Because officials are not yet clear procedures and guidelines for their duties. Also, there is not enough authority to investigate the offense. This type of crime is more widespread. Because the offender is not immediately arrested after the offense. It has a lot of time to escape or manipulate the property acquired from the offense. And it can also easily destroy the evidence.

This thesis aims to study the power of investigation of the investigating officers in the case of the investigation of electronic economic crime cases. Due to the large number of cases nowadays. But the investigator has no clear procedures or guidelines. There is not enough power to gather evidence immediately after the offense has occurred. This is a very important issue in the investigation. If the performance of the inquiry officer is ineffective.

The study found that investigations into cybercrimes were still problematic. Even today there is a computer offense Act BE 2550 and the Act on Computer Offenses 2560 came into force. But it does not solve the problem of electronic economic crime investigation. It is necessary to study to find clear procedures and practices in investigations and to investigate whether investigators are competent to gather evidence. To effectively solve the problem of electronic economic crime investigation. To preserve the justice and peace of the people.

Keywords: Investigation, Electronic Crime, Electronic Data

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยความอนุเคราะห์เป็นอย่างดี จากบุคคลต่าง ๆ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้ข้อมูล ให้สัมภาษณ์ และความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาและการทำสารนิพนธ์ ข้าพเจ้าขอกล่าวขอบคุณไว้ดังนี้

อาจารย์ชวลิต อรรถศาสตร์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะ ให้คำแนะนำ ในการแก้ไขข้อบกพร่องให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

อาจารย์ไพฑูริย์ อมรภิญโญเกียรติ ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษา และกรุณาให้คำชี้แนะและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างสูง โดย ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่ง ให้ความรู้ คำแนะนำ ในการทำสารนิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษาหลัก และกรุณาให้คำชี้แนะและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างสูง วางแนวทางการทำสารนิพนธ์แต่ละขั้นตอน แต่ละบทอย่างละเอียด ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

พันตำรวจเอกพิทักษ์ สุทธิกุล ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม ที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ โดยเสียสละอันมีค่ายิ่ง อีกทั้งได้อนุญาตให้นำข้อมูลคดีที่เกิดขึ้นจริงมาเพื่อใช้ประกอบการทำสารนิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านผู้กำกับอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบพระคุณบิดา มารดา ผู้มีพระคุณอันมากล้นของผู้เขียน ซึ่งท่านได้ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เขียน

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณ พี่ ๆ และเพื่อนนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ พี่น้องพนักงานสอบสวนทุกท่านที่ให้คำชี้แนะ พุดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แก่ผู้เขียน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้เขียน เขียนสารนิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จลุล่วง ส่วนความผิดพลาดใด ๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 สมมติฐานในการศึกษา	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.5 วิธีการศึกษา	3
1.6 นิยามศัพท์	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 ความหมายและรูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และอำนาจหน้าที่ ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	
2.1 ความหมาย รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	4
2.1.1 ความหมายของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	4
2.1.2 รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	4
2.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทาง อิเล็กทรอนิกส์	5
2.2.1 ความหมายและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา	5
2.2.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีอาญากรณีความผิดเกี่ยวกับ อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	7
บทที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนของพนักงานสอบสวนกรณีอาชญากรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์	
3.1 รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่	12
3.2 แนวทางการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ในปัจจุบัน	15
3.3 ปัญหาในการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวน กรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	17

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 (ต่อ) วิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนของพนักงานสอบสวนกรณีอาชญากรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์	
3.4 ปัญหาการติดตามคนร้ายมาดำเนินคดี	21
3.5 ปัญหาด้านบุคลากร	24
บทที่ 4 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
4.1 บทสรุป	26
4.2 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ	27
บรรณานุกรม	36
ประวัติผู้เขียน	38
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการขออนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมปัจจุบันได้พัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้า ทันสมัย ผู้คนเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่ายขึ้น เช่น การติดต่อสื่อสาร การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เป็นต้นและมีแนวโน้มที่ผู้คนจะเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านี้มากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้อาชญากรรมแฝงตัวเข้ามาโดยใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่จะมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องรับมือกับอาชญากรรมรูปแบบใหม่นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งไม่ใช่อาชญากรรมพื้นฐานทั่วไป (Street Crime) อย่าง ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฯลฯ เหมือนในอดีต ซึ่งการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาชญากรรมรูปแบบใหม่นี้มักเป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น อาชญากรไม่จำเป็นต้องอยู่ในที่เกิดเหตุ เพียงแค่มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ ก็สามารถก่ออาชญากรรมได้ ทุกที่ ทุกเวลา ไม่ว่าจะอยู่ในที่แห่งใดในโลกใบนี้ ซึ่งแตกต่างจากอาชญากรรมรูปแบบเดิม ซึ่งผู้ก่อเหตุจะต้องอยู่ในที่เกิดเหตุ ย่อมทิ้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ไว้ในที่เกิดเหตุอย่างมากมาย แต่อาชญากรรมรูปแบบใหม่นี้การสอบสวนเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นเป็นสิ่งที่ยากยิ่ง ดังนั้นพนักงานสอบสวนจึงต้องปรับตัวให้มีความรู้ความสามารถให้เท่าทันกับอาชญากรรมสมัยใหม่นี้ อีกทั้งยังต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสิทธิภาพในการสอบสวน และนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย

ในการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ได้มีกฎหมายซึ่งให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้ในกรรวบรวมพยานหลักฐานคือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 และในปัจจุบัน ยังมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ซึ่งช่วยให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานได้มากขึ้น แต่การสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังคงมีรายละเอียดที่ยุ่งยาก ซับซ้อน ซึ่งยากต่อการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด ไม่เหมือนกันอาชญากรรมพื้นฐานอย่างที่พนักงานสอบสวนคุ้นเคย

ปัจจุบันสถานีตำรวจในประเทศไทยมีปริมาณคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์จำนวนมาก แต่เนื่องจากการสอบสวนที่ยากลำบากนี้ ส่งผลให้การดำเนินคดีส่วนใหญ่ไม่ประสบความสำเร็จ ไม่สามารถสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดได้หรือไม่สามารถสืบสวนสอบสวนหาผู้กระทำความผิดที่เป็นตัวการได้ ยิ่งไปกว่านั้นยังมีพนักงานสอบสวนจำนวนมากไม่รับแจ้งความในคดีดังกล่าว หากรับแจ้งความไว้ก็มักไม่ทำการสอบสวนคดีจนเสร็จสิ้นตามกระบวนการ ดังนั้น สารนิพนธ์

ฉบับนี้ จึงทำการศึกษาดังปัญหาในการการสืบสวนสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ทราบถึง อุปสรรคในการสืบสวนสอบสวน การแสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อหาแนวทางมาปรับใช้ในการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่ที่ได้มาแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน

1.2.2 เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ว่าปัจจุบันมีแนวทางปฏิบัติกันอย่างไร

1.2.3 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

1.3 สมมติฐานในการศึกษา

งานวิจัยฉบับนี้ สมมติฐานว่า อำนาจหน้าที่และขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนที่จะมาปรับใช้ในการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีปัญหา ยังไม่มีความชัดเจนในขั้นตอนของการปฏิบัติ อีกทั้งอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอในการสืบสวนสอบสวนสำหรับคดีลักษณะดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องศึกษาถึงปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่และขั้นตอนการปฏิบัติให้มีความชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการสืบสวนสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริงได้มาลงโทษตามกฎหมายได้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิจัยในเรื่องปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จะศึกษาเฉพาะอำนาจหน้าที่และแนวทางการสืบสวนสอบสวนสำหรับพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจของประเทศไทย และเป็นคดีที่เกิดขึ้นเป็นส่วนใหญ่และมีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน พร้อมทั้งเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

1.5 วิธีการศึกษา

การดำเนินการศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิจัยจากเอกสาร ศึกษาจาก ตำรา ตำบทยุทธศาสตร์ ระเบียบ คำสั่ง ข้อบังคับ บทความ อินเทอร์เน็ต คำพิพากษาของศาล เอกสาร ประจำวัน สำนวนคดีของพนักงานสอบสวน สืบเสาะการดำเนินงาน และการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำ ข้อมูลนั้นมาเรียบเรียงวิเคราะห์

1.6 นิยามศัพท์

สอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลาย เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิดของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดให้ได้รับความจริง และยุติธรรม เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสมแห่งพฤติการณ์ในการกระทำความผิด

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษาหรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรมพิวเตอร์หรือโทรสาร

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกหรือนำไปสู่การกระทำความผิดทางอาญา

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงรูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนส่วนใหญ่ และมีการแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน
- 2) ทำให้ทราบถึงปัญหาการสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ของพนักงานสอบสวน
- 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางหรือมาตรการด้านกฎหมายเพื่อให้การสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนลดลง
- 4) ทำให้ทราบถึงแนวทางที่จะพัฒนาพนักงานสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อรองรับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นจำนวนมากในยุคปัจจุบัน และเพื่อยับยั้งอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่จะเกิดขึ้นอีกจำนวนมาก

บทที่ 2

ความหมายและรูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

2.1 ความหมาย รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

2.1.1 ความหมายของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Crime) คือ อาชญากรรมที่มีเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วย และไม่จำกัดอยู่เฉพาะคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่ยังรวมถึง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ในการกระทำความผิด ในมุมมองของความหมาย เรามองได้ 2 แบบ คือ Computer Related Crime การใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม อย่างเช่น การหลอกลวงขายสินค้า มีการหลอกลวงซับซ้อนขึ้น ทำให้ตามสอบสวนยากขึ้น อีกแบบหนึ่งคือ Computer Crime การนำคอมพิวเตอร์มาใช้กระทำความผิด เช่น การแฮกข้อมูล การเจาะข้อมูล ทำให้ระบบนั้นไม่สามารถทำงานได้

2.1.2 รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-crime) นั้นเกิดขึ้นได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การขโมยข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ (Hacking into Other Computer Systems), การก่อให้เกิดความเสียหายทางคอมพิวเตอร์ (Launching a Denial of Service Attack-DOS or Distributing Viruses which Bringing Down Computer Systems) เช่น การส่งไวรัสเข้าไปทำลายระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น, การกระทำใด ๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัว (Cyber Stalking), การฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ (Phishing) เป็นการกระทำในรูปแบบของการส่ง E-mail ออกไปเพื่อหลอกลวงผู้อื่นให้หลงเชื่อว่าเป็น อีเมล จากหน่วยงานหรือองค์กรซึ่งเชื่อถือได้ เพื่อขอข้อมูลส่วนตัวของผู้นั้น รูปแบบนี้จะเป็นกระทำในลักษณะส่ง อีเมล ออกไปในปริมาณที่มากเช่น Spam เพื่อหวังให้มีผู้เคราะห์ร้ายหลงเชื่อและมีความเป็นไปได้สูงถึงขนาดที่ว่าใน อินเทอร์เน็ตจะมีผู้ที่ได้รับ Phishing E-mail 1 ล้านคน จากต้นฉบับเพียง 1 ฉบับเท่านั้น และอีกอันหนึ่งคือ การโจรกรรมหลักฐานการยืนยันตัวตนของบุคคลอื่น (Identity Theft) ซึ่งกำลังเป็นภัยใกล้ตัวที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศไทย¹

¹ สราวุธ เบญจกุล, “E-crime อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มหันตภัยในโลกยุคใหม่”, ผู้จัดการออนไลน์ [Online], 2560. แหล่งที่มา <http://www.manager.co.th>.

ดังนั้นอาชญากรรมทางทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงพอสรุปได้ว่า คือ อาชญากรรมที่มีเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วย และไม่จำกัดอยู่เฉพาะคอมพิวเตอร์เท่านั้นแต่ยังรวมถึง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ในการกระทำความผิด ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การหลอกลวงขายสินค้าออนไลน์ การเจาะระบบคอมพิวเตอร์เพื่อลวงรู้ข้อมูลทางการค้าทำให้ได้ไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น หรือ การส่งอีเมลหลอกลวง (Phishing) เป็นต้น โดยไม่รวมถึง การก่อให้เกิดความเสียหายทางคอมพิวเตอร์อื่น ๆ เช่น การกระทำใด ๆ ทางอินเทอร์เน็ตที่ก่อให้เกิดความหวาดกลัว การเจาะระบบเข้าไปเพื่อก่อวินาศกรรมหรือการหมิ่นประมาททางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

2.2.1 ความหมายและอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีอาญา

คำนิยามของพนักงานสอบสวน หมายถึง “เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่สำหรับทำการสอบสวน รวบรวมหลักฐานทุกอย่างเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา และเพื่อจะรู้และเอาตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินการสอบสวน ฟ้องร้องตามกฎหมาย”²

อำนาจพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจปฏิบัติงานสอบสวนในคดีอาญา ตลอดจนการรวบรวมพยานหลักฐานได้ครบถ้วนและรวดเร็วขึ้น จึงได้บัญญัติอำนาจของพนักงานสอบสวนไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้

1) ให้อำนาจสำหรับค้น เพื่อพบสิ่งของซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิดหรือได้ใช้หรือสงสัยว่า ได้ใช้ในการกระทำความผิดมาแล้ว หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ แต่การปฏิบัติในเรื่องนี้ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น³

2) ให้มีอำนาจออกหมายเรียกบุคคล ซึ่งครอบครองสิ่งของที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลผู้ได้รับหมายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อได้จัดส่งสิ่งของนั้นมาตามหมายเรียกแล้ว⁴

3) ให้มีอำนาจยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมาดังกล่าว⁵

² ยุทธพงษ์ พงษ์สวัสดิ์, คำบรรยายวิชาสืบสวนสอบสวน, (กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513), 38.

³ มาตรา 132(2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁴ มาตรา 132(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁵ มาตรา 132(2)(3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

การยึดของให้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่กรมตำรวจและกระทรวงมหาดไทยได้วางไว้ จะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องยึดไว้ (ประกอบด้วย) และต้องเก็บรักษาสิ่งของนั้นให้เป็นไปตามระเบียบ⁶

4) ให้มีอำนาจ “หมายเรียกผู้เสียหาย หรือบุคคลใดซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของเขาอาจเป็น ประโยชน์แก่คดี ให้มาตามเวลาและสถานที่ในหมาย และให้ถามปากคำบุคคลนั้นไว้”

ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เสียหายบางคนไม่ยอมไปให้การต่อพนักงานสอบสวน หรือบุคคลผู้รู้เห็นไม่ยอมไปเป็นพยานจึงจำเป็นต้องให้ช่วยรักษาประโยชน์ของส่วนรวมไว้ ผู้ที่ไม่มาตามหมายเรียกย่อมมีความผิดฐานขัดขืนคำสั่งบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ⁷ และผู้ที่มีอำนาจออกหมายเรียกต้องเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนท้องที่นั้น⁸

5) ให้มีอำนาจในการที่จะจัดการแก่ผู้กระทำความผิดหรือเชื่อว่าได้กระทำความผิด (จับ, ควบคุม และปล่อย) ดังนี้

ก. จับหรือจัดการให้จับบุคคลนั้น จะจับด้วยตนเองหรือจัดการให้เจ้าพนักงานอื่นจับก็ได้

ข. ควบคุมหรือจัดการให้ควบคุมผู้นั้นไว้หรือสั่งให้ผู้อื่นควบคุมแทน

ค. ในระหว่างที่ควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ ให้มีอำนาจปล่อยชั่วคราว (โดยไม่มีประกัน มีประกัน และมีหลักประกัน) หรือปล่อยไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องนั้น ๆ⁹

6) ให้มีอำนาจ “ที่จะสั่งมิให้บุคคลออกไปจากสถานที่”

อำนาจนี้เพื่อประโยชน์ในเวลาที่พนักงานสอบสวนออกไปสอบสวน ณ ที่เกิดเหตุบางกรณีมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสั่งบุคคลใดอยู่ประจำที่ หรือมิให้ออกไปที่อื่น เพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวนก็ให้มีอำนาจในการปฏิบัติได้เท่าที่จำเป็น¹⁰

7) ให้มีอำนาจ “ที่จะสอบสวนความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาญาของผู้ต้องหา” ได้

8) ทั้งนี้ เนื่องจากการสอบสวนบางครั้งคือการสอบสวนคนต่างด้าวกระทำความผิดอันต้องดำเนินการพิจารณาเนรเทศด้วย ตามข้อบังคับการสอบสวนจะต้องสอบสวนประวัติความเป็นมาแห่งชีวิต และความประพฤติประกอบไว้ในการสอบสวนนั้นด้วย ก็มีความจำเป็นเกิดขึ้นหรือแม้แต่คดีอาญาธรรมดาบางเรื่อง หากผู้สอบสวนได้สอบถึงความประพฤติและประวัติความเป็นมาแห่งชีวิต

⁶ มาตรา 132(4) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁷ มาตรา 168 แห่งประมวลกฎหมายอาญา.

⁸ มาตรา 133 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

⁹ มาตรา 136 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

¹⁰ มาตรา 137 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

แต่ทว่าหลังจากนี้อาจทำให้การพิจารณาความผิดหรือดำเนินคดีนั้นได้ถูกทาง หรือใกล้เคียงมาก จึงมีความจำเป็นต้องมีอำนาจนี้ด้วย¹¹

2.2.2 อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในคดีอาญากรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ในปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญต่อชีวิตของผู้คน หากมีผู้กระทำการใด ทำให้คอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งที่กำหนดหรือทำให้การทำงานผิดพลาด หรือใช้วิธีการใด ๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ หรือใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐ จึงสมควรกำหนดมาตรการเพื่อป้องกัน และปราบปรามการกระทำดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 1) และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)

หมวด 2 พนักงานเจ้าหน้าที่

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐาน พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2)¹² กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการเข้าตรวจข้อมูลคอมพิวเตอร์ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าน่าจะมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโดยมีอำนาจ ดังนี้

มาตรา 18 ภายใต้งบบังคับมาตรา 19 เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่มีการร้องขอตามวรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดและหาตัวผู้กระทำความผิด

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาเพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งเอกสาร ข้อมูล หรือหลักฐานอื่นใดที่อยู่ในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้

(2) เรียกข้อมูลจากรายการทางคอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารผ่านระบบคอมพิวเตอร์หรือจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

(3) สั่งให้ผู้ให้บริการส่งมอบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการที่ต้องเก็บตามมาตรา 26 หรือที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้ให้บริการให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือให้เก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ก่อน

¹¹ มาตรา 138 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

¹² พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560.

(4) ทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์จากระบบคอมพิวเตอร์ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิด ในกรณีที่ระบบคอมพิวเตอร์นั้นยังมีได้อยู่ในความครอบครองของพนักงานเจ้าหน้าที่

(5) สั่งให้บุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ ส่งมอบข้อมูลคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ดังกล่าวให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่

(6) ตรวจสอบหรือเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์ ข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด อันเป็นหลักฐานหรืออาจใช้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเพื่อสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและสั่งให้บุคคลนั้นส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ข้อมูลจรรยาบรรณทางคอมพิวเตอร์ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นให้ด้วยก็ได้

(7) ถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ของบุคคลใด หรือสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำการถอดรหัสลับ หรือให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการถอดรหัสลับดังกล่าว

(8) ยึดหรืออายัดระบบคอมพิวเตอร์เท่าที่จำเป็นเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการทราบรายละเอียดแห่งความผิดและผู้กระทำความผิด

เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในบรรดาความผิดอาญาต่อกฎหมายอื่นซึ่งได้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ข้อมูลคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลคอมพิวเตอร์เป็นองค์ประกอบหรือเป็นส่วนหนึ่งในการกระทำความผิดหรือมีข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาตามกฎหมายอื่น พนักงานสอบสวนอาจร้องขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ หรือหากปรากฏข้อเท็จจริงดังกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รวบรวมข้อเท็จจริงและหลักฐานแล้วแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการต่อไปให้ผู้ได้รับการร้องขอจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง (1) (2) และ (3) ดำเนินการตามคำร้องขอโดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำร้องขอ หรือภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวันและไม่เกินสิบห้าวัน เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสมควร ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการที่เหมาะสมกับประเภทของผู้ให้บริการก็ได้

มาตรา 19 การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามคำร้อง ทั้งนี้ คำร้องต้องระบุเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดกระทำหรือกำลังจะกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นความผิด เหตุที่ต้องใช้อำนาจ ลักษณะของการกระทำความผิด รายละเอียด

เกี่ยวกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิด เท่าที่สามารถจะระบุได้ ประกอบคำร้องด้วย ในการพิจารณาคำร้องให้ศาลพิจารณาคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตแล้ว ก่อนดำเนินการตามคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาบันทึกเหตุอันควรเชื่อที่ทำให้ต้องใช้อำนาจตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) มอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้าไม่มีเจ้าของหรือผู้ครอบครองเครื่องคอมพิวเตอร์อยู่ ณ ที่นั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบสำเนาบันทึกนั้นให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองดังกล่าวในทันทีที่กระทำได้

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าในการดำเนินการตามมาตรา 18 (4) (5) (6) (7) และ (8) ส่งสำเนาที่รายละเอียดการดำเนินการและเหตุผลแห่งการดำเนินการให้ศาลที่มีเขตอำนาจภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาลงมือดำเนินการ เพื่อเป็นหลักฐาน

การทำสำเนาข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามมาตรา 18 (4) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำความผิด และต้องไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจการของเจ้าของหรือผู้ครอบครองข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นเกินความจำเป็น

การยึดหรืออายัดตามมาตรา 18 (8) นอกจากจะต้องส่งมอบสำเนาหนังสือแสดงการยึดหรืออายัดมอบให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองระบบคอมพิวเตอร์นั้นไว้เป็นหลักฐานแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะสั่งยึดหรืออายัดไว้เกินสามสิบวันมิได้ ในกรณีจำเป็นที่ต้องยึดหรืออายัดไว้ยาวนานกว่านั้น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอขยายเวลายึดหรืออายัดได้ แต่ศาลจะอนุญาตให้ขยายเวลาครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันได้อีกไม่เกินหกสิบวัน เมื่อหมดความจำเป็นที่จะยึดหรืออายัดหรือครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องส่งคืนระบบคอมพิวเตอร์ที่ยึดหรืออายัดการอายัดโดยพลัน

หนังสือแสดงการยึดหรืออายัดตามวรรคห้าให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ได้แก่

1) ฐานความผิด

ในการพิจารณาพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ในส่วนของฐานความผิดนั้น อันครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่สำหรับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ในลักษณะต่าง ๆ ที่กระทบต่อความลับ, ความครบถ้วน และสภาพพร้อมใช้งานของระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น มาตรา 5 การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ มาตรา 6 การล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ มาตรา 7 การเข้าถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ มาตรา 8 การดักจับข้อมูลคอมพิวเตอร์ มาตรา 9 และมาตรา 10 การรบกวนระบบคอมพิวเตอร์หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ มาตรา 11 การรบกวนระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข มาตรา 12 การรบกวนระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่กระทบต่อ

ความมั่นคงของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ และการบริการ
 สาธารณะ มาตรา 13 การเผยแพร่ชุดคำสั่งชั่วร้ายที่ใช้ในการกระทำความผิดตามมาตรา ก่อนหน้านี้
 มาตรา 14 การเผยแพร่เนื้อหาอันไม่เหมาะสมหรือเป็นเท็จ เช่น ปลอมแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือ
 ทำข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือก่อให้เกิดความเสียหายหรือก่อให้เกิดความตื่นตระหนกกับ
 ประชาชน หรือเนื้อความที่กระทบต่อสถาบันหรือการก่อการร้าย รวมทั้งข้อมูลคอมพิวเตอร์อันลามก
 ทั้งหลาย และการส่งต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ข้างต้น มาตรา 15 ผู้ให้บริการให้ความร่วมมือ ยินยอม
 หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา 14 ต้องรับโทษด้วย มาตรา 16 กำหนดฐานความผิด
 ในเรื่องการติดต่อภาพของบุคคลอื่น อันอาจให้เกิดความอับอายหรือเสียหาย ยกเว้นการนำเข้า
 ข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยสุจริต ผู้กระทำไม่มีความผิด มาตรา 17 และรวมถึงการกระทำความผิดและ
 กำหนดบทลงโทษในกรณีความผิดเกิดนอกราชอาณาจักร

2) อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ให้อำนาจหน้าที่
 ทั่วไปแก่เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไว้อย่างเต็มที่ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการสืบสวนของเจ้าหน้าที่
 เช่น อำนาจในการค้นหรือเข้ายึด หรือตรวจสอบระบบคอมพิวเตอร์ที่ต้องสงสัยว่าได้มีการใช้ในการ
 กระทำความผิด, การถอดรหัสลับของข้อมูลคอมพิวเตอร์, หรือการเรียกข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์
 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม โดยที่มิให้การให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้อย่างกว้างขวาง และเพื่อไม่ให้
 การใช้อำนาจนั้นเกิดผลกระทบกับผู้ให้บริการหรือกระทบกับสิทธิของประชาชนมากเกินไป ใน
 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 จึงได้มีการกำหนด
 เงื่อนไขการใช้อำนาจไว้อย่างเข้มงวด เช่น ให้ใช้พยานหลักฐานที่รวบรวมได้เพียงเฉพาะในคดีเกี่ยว
 กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เท่านั้น หรือห้ามไม่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งมอบพยาน
 หลักฐานที่ได้มา ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายฉบับอื่น เพื่อให้ นำพยาน
 หลักฐานดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินคดีอื่นที่เกี่ยวข้องอันอาจกระทบกับสิทธิของประชาชนได้โดยง่าย
 หากพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ หรือแม้กระทั่งการกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่
 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ต้องรับผิดชอบ
 กระทำให้พยานหลักฐานรั่วไหลโดยประมาท และกำหนดให้พยานหลักฐานที่รั่วไหลจากการกระทำ
 โดยประมาทนั้น ไม่สามารถอ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยศาลนั้น
 มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ระบุเหตุอันควรเชื่อว่า ทำไมจึงต้องใช้
 อำนาจตามพระราชบัญญัติ, ลักษณะการกระทำความผิด, รายละเอียดของอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำ
 ความผิดเท่าที่จะกระทำได้

3) ความยืดหยุ่นและความพร้อมในการบังคับใช้กฎหมาย

โดยที่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 นั้น ได้กำหนดเกี่ยวกับบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องในหลายส่วน เช่น ผู้ให้บริการซึ่งอาจหมายถึง ผู้ประกอบกิจการทางด้านโทรคมนาคม, ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต, ผู้ให้บริการอื่น ๆ เช่น Web Hosting หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่ต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานผู้ดูแลระบบของตน เป็นต้น ทำหน้าที่ในการเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ (Traffic Data) ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการสืบสวนหรือสอบสวนเป็นระยะเวลา 90 วัน นับแต่วันที่ข้อมูลนั้นเข้าสู่คอมพิวเตอร์ แต่ในกรณีจำเป็นเจ้าหน้าที่จะสั่งให้ผู้ให้บริการเก็บรักษาข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ได้เกิน 90 วัน แต่ไม่เกิน 1 ปี เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย จากเดิมที่กำหนดให้เก็บ Traffic Data ไว้เพียง 30 วัน ไม่เกิน 90 วัน เท่านั้น อันเป็นระยะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนและสอบสวนทางปฏิบัติมากกว่า แต่เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบกับผู้ให้บริการมากเกินไป ในกฎหมายจึงได้กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร จัดทำประกาศว่า ใครบ้าง คือ “ผู้ให้บริการ” อันจะก่อให้เกิดการกระทบกับบุคคลหรือหน่วยงานดังกล่าวเมื่อมีการประกาศหลังกฎหมายบังคับใช้ต่อไป โดยในเบื้องต้นการกำหนดว่า ใครบ้าง คือ ผู้ให้บริการนั้น ในเบื้องต้นไม่น่าจะหมายถึงผู้ให้บริการทุกประเภท แต่น่าจะกำหนดให้หมายถึงแต่เพียงผู้ให้บริการกลุ่มใหญ่ ๆ เท่านั้น เช่น ผู้ประกอบกิจการทางด้านโทรคมนาคม หรือผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

นอกจากนั้น เพื่อให้รับกับประกาศเกี่ยวกับ “ผู้ให้บริการ” ในกฎหมายจึงได้กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดทำประกาศเกี่ยวกับ “Traffic Data” ว่าหมายถึงอะไรบ้าง เพื่อให้ผู้ให้บริการจะได้ไม่ต้องเก็บ Traffic Data ที่ไม่จำเป็นอันเป็นภาระโดยใช้เหตุแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติหน้าที่ของ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หรืออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี ในกฎหมายจึงได้กำหนดให้ “พนักงานเจ้าหน้าที่” ต้องมีคุณสมบัติซึ่งต้องผ่านการอบรมหลักสูตรที่กำหนดขึ้นเป็นพิเศษเพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างแท้จริงต่อไป

บทที่ 3

วิเคราะห์ปัญหาการสอบสวนของพนักงานสอบสวน กรณีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

3.1 รูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่

อาชญากรรมไซเบอร์พุ่ง เหยื่ออีกด้านยุคดิจิทัล

นโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่การใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ภายใต้ยุทธศาสตร์ Thailand 4.0 แต่เหยื่ออีกด้านของการเข้าสู่ยุคดิจิทัลกลับเป็นการเพิ่มของสาเหตุ 6 อาชญากรรมยุคใหม่ อาชญากรรมไซเบอร์ (Cybercrime)

พ.ต.อ. สยาม บุญสม รองผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.), พ.ต.อ.สัญญา เนียมประดิษฐ์ ผู้กำกับการฝ่ายอำนวยการ ปอท. และ พ.ต.ต. พันธุ์ล้าน ปฐมพรวิวัฒน์ สารวัตร กองกำกับการ 1 ปอท. ได้ร่วมกันให้สัมภาษณ์ “ฐานเศรษฐกิจ” ถึงภาพรวมของภัยคุกคามทางไซเบอร์ในยุคปัจจุบันว่า ข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.) พบว่า สถิติภัยคุกคามไซเบอร์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว จากปี 2554 ที่มีผู้เข้าแจ้งความแจ้งความแจ้งภัยกรณี เพิ่มเป็นหลักพันตั้งแต่ปี 2556 และในช่วง 2 เดือนแรกของปีนี้ (ม.ค.-ก.พ. 60) มีจำนวนถึง 842 กรณี เทียบช่วงเดียวกันของปี 2559 ที่มี 713 กรณี คดีขึ้นตามการใช้สื่อโซเชียล

ภัยคุกคามไซเบอร์ที่เพิ่มขึ้น ยังสัมพันธ์กับการใช้สื่อโซเชียลของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เรื่อง แนวโน้มการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครัวเรือนช่วง 5 ปี (ปี 2554-2559) โดยเฉพาะ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้เพิ่มจากสัดส่วน 26.5% (จำนวน 16.6 ล้านคน) เป็น 47.5% (จำนวน 29.8 ล้านคน) โทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟนเพิ่มจาก 8.0% (จำนวน 5 ล้านคน) ก้าวกระโดดเป็น 50.5% (จำนวนผู้ใช้ 31.7 ล้านคน)

การเล่นโซเชียลมีเดียของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้เกิดภัยคุกคามไซเบอร์ เพิ่มตามไม่ว่าจะเป็นการโจมตีด้วยไวรัสโปรแกรม (Malicious Code) โดยสิ้นปี 2559 มีผู้เข้าแจ้งความแล้วถึง 1,020 กรณี (สัดส่วน 26.86%) เทียบจากช่วงก่อนปี 2556 ที่มีไม่ถึงหลักร้อยกรณีและเป็นตัวเลขเดียวกับภัยของการเจาะเข้าใช้ระบบคอมพิวเตอร์โดยไม่ได้รับอนุญาต (Intrusion) ส่วนความผิดที่เกี่ยวกับการหลอกลวงซื้อขายทางออนไลน์ (Fraud) มีสถิติสูงรองลงมา ในสัดส่วนใกล้เคียงคือ 26.39%

ทั้งยังพบว่าภัยคุกคามจากการโจมตีด้วยไวรัสโปรแกรมหรือโปรแกรมไม่พึงประสงค์ (Malicious Code) และการเจาะเข้าใช้คอมพิวเตอร์ (Intrusion) ส่วนใหญ่ที่พบจะทำจากต่างประเทศและเผยแพร่เข้าสู่ไทยโดยคนร้ายมีทั้งชาวต่างชาติและคนไทย

รองผู้บังคับการ ปอท. ระบุว่า อาชญากรไซเบอร์ ส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น อายุไม่มากและมักเป็นหน้าเดิมที่ทำผิดซ้ำซาก เนื่องจากอุปกรณ์ใช้เพียงคอมพิวเตอร์ ทำได้ทุกสถานที่ และโทษตามกฎหมายไม่มากคือโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 1 แสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

“อย่างอี-เมลสแกม (ชนิดของภัยคุกคาม Intrusion) คนร้ายจะเจาะข้อมูลบริษัทที่เป็นเหยื่อ และสร้างทำที่เป็นคู่ค้า หลอกให้โอนเงินโดยบัญชีปลายทางจะอยู่ต่างประเทศ บางรายสูญเงิน 3 - 10 ล้านบาท กว่าเหยื่อจะรู้ตัวก็ต่อเมื่อยังไม่ได้รับสินค้าแล้วโทรกลับไปฝั่งคู่ค้าถึงได้รู้ว่าถูกหลอก หรือกรณีของโรมานซ์สแกม (Romance Scam) หลอกเหยื่อที่ต้องการหาคู่ผ่านทางโซเชียลมีเดีย คำนวณแล้วก็มีผู้มาร้องทุกข์มากกว่า 100 กรณี บางรายก็ถูกหลอกโดนตั้งแต่หลักแสนบาทไปถึงหลักล้านบาท คิดเป็นวงเงินเสียหายรวมกว่า 100 ล้านบาท ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น เพราะคดีที่มาร้องทุกข์ ปอท. ยังไม่รวมท้องที่อื่น ๆ และที่น่าสังเกตคือคดีอาชญากรรมทางทรัพย์สิน 70% ของผู้ตกเป็นเหยื่อจะไม่มีอาการแจ้งความ ที่เห็นว่าตัวเลขเยอะก็แค่ 30% ของที่เกิดขึ้นจริง” เหยี่ยวอีกด้านยุคดิจิทัล

ปอท. ยังได้แสดงความเป็นห่วงว่าขณะนี้กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดีอี) กำลังพัฒนาอินเทอร์เน็ตเข้าถึงทุกหมู่บ้านทำให้ท้องถิ่นสามารถขายสินค้าโดยไม่ต้องมีหน้าร้านไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางก็สามารถขายสินค้าผ่านหน้าเพจที่สร้างขึ้นแต่ก็เหมือนเหยี่ยว 2 ด้าน ที่คนร้ายจะสามารถฉวยโอกาสจากตรงนี้ กระทรวงดีอีจึงต้องหาวิธีการให้ความรู้กับคนขาย-คนซื้อเพื่อหาทางป้องกัน

พ.ต.อ.สยาม บุญสม ยังได้กล่าวถึงความคืบหน้า “พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์” ฉบับใหม่ที่จะมีผลบังคับใช้ในวันที่ 23 พฤษภาคม 2560 นี้จะเพิ่มขึ้นตอนการตรวจสอบมากกว่าเดิม (พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฉบับเดิม) เช่นการจะสั่งปิดสื่อออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม เว็บบอร์ดพนัน, เว็บบ่อนาคาร จะมีระบบการกลั่นกรองที่น่าเชื่อถือกว่าเดิม

“อย่างเว็บการพนันจะสั่งปิดได้ ต้องผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์แต่ที่ผ่านมาเว็บการพนันจะไม่ผิดพ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ แต่ผิด พ.ร.บ. การพนันเลยเป็นปัญหาที่มีคำถามตลอดว่าทำไมยอมให้เปิดพนันออนไลน์ได้ อย่างไรก็ตามกฎหมายคอมพิวเตอร์ใหม่ จะมีคณะกรรมการกลั่นกรองมีตัวแทนสิทธิจากภาคเอกชน, ตัวแทนจากภาคสื่อ ฯลฯ ร่วมอยู่ด้วยเมื่อมีมติออกมา จึงส่งเรื่องถึงปลัดดีอีก่อนที่ปลัดจะยื่นคำร้องขออนุมัติต่อศาลเพื่อสั่งปิดเว็บ”¹

¹ “อาชญากรรมไซเบอร์พุ่ง เหยี่ยวอีกด้านยุคดิจิทัล”, **ฐานเศรษฐกิจ** [Online], 2560. แหล่งที่มา <http://www.thansettakij.com/content/136878>.

จากข่าวข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความรุนแรงของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้ง ตามจำนวนผู้ใช้งานด้านอินเทอร์เน็ตที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และอาชญากรรมเหล่านี้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบอยู่เสมอ เพื่อให้รอดพ้นจากการติดตามของเจ้าหน้าที่ เป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐบาลและภาคประชาชนต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาต่อไป

ตำรวจจับกุมมิฉฉาชีพขายสินค้าทางออนไลน์ หลอกเหยื่อให้โอนเงินก่อนจะทำลายซิมโทรศัพท์ทิ้ง มีเหยื่อหลงเชื่อกว่า 51 ราย เสียหายกว่า 1.5 แสนบาท

นายรัชนิกร โปธิ์สุวรรณ ผู้ต้องหาตามหมายจับศาลจังหวัดพระโขนง มีพฤติกรรมหลอกขายสินค้าประเภทบัตรโรงแรมที่พัก บัตรคอนเสิร์ต บัตรชมฟุตบอล และบัตรของขวัญห้างสรรพสินค้าผ่านเว็บไซต์ชื่อดังต่าง ๆ แอปพลิเคชันไลน์ และเฟซบุ๊ก ถูกตำรวจจับได้ที่ตลาดกลางบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ยึดสมุดบัญชีธนาคารที่มีผู้เสียหายกว่า 51 ราย มูลค่าความเสียหายกว่า 150,000 บาท

โดยผู้ต้องหาเริ่มขายของผ่านโซเชียลมีเดีย ตั้งแต่ปี 2556 ให้กับลูกค้าครั้งละ 2,000-3,000 บาท เมื่อผู้เสียหายหลงเชื่อก็ได้โอนเงินเข้าบัญชีตนเอง ก่อนจะทำลายโทรศัพท์และเปลี่ยนซิมมือถือใหม่ แล้วเปลี่ยนเบอร์เพื่อหลอกผู้เสียหายรายอื่นต่อไป

การแถลงข่าวในวันนี้ กลุ่มผู้เสียหายได้เข้ามาขอบคุณตำรวจที่ตามจับคนร้ายได้ พร้อมระบุว่าผู้ต้องหาจะใช้อุบายหลอกผู้เสียหายแตกต่างกันออกไป เช่น อ้างว่าจะรีบส่งของให้ก่อน หรือนัดให้มารับของได้ ทำให้ผู้เสียหายหลงเชื่อ ขณะที่ตำรวจเตือนประชาชนให้ตรวจสอบสินค้าและผู้ขายให้แน่ใจก่อนโอนเงิน²

จากข่าวข้างต้นที่มีการจับกุมผู้ต้องหานั้นเป็นเพียงเศษเสี้ยวของคดีลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น และมีคดีอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถจับตัวคนร้ายได้ จากประสบการณ์ทำงานเป็นพนักงานสอบสวนของผู้เขียน และจากการติดต่อสอบถาม สัมภาษณ์ พูดคุย กับพนักงานสอบสวนหลาย ๆ สถานีตำรวจทั่วกรุงเทพมหานคร พบว่าคดีลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย ต่อเนื่อง แทบจะไม่มีเว้นวัน แต่ไม่มีการจัดทำสถิติการรับแจ้งของสถานีตำรวจไว้ เนื่องจากคดีดังกล่าวไม่ใช่คดี 2 กลุ่มแรก (คดีประเภทอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ และเป็นคดีประเภทที่เกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ) ที่น่าสนใจของสถานีตำรวจ อีกทั้งพนักงานสอบสวนมักจะไม่รับคำร้องทุกข์ เพียงแต่มีการลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานให้แก่ผู้เสียหายเท่านั้น

² สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท., จับมิฉฉาชีพหลอกขายสินค้าผ่านออนไลน์ เสียหายกว่า 1.5 แสนบาท [Online], 2559. แหล่งที่มา <http://news.ch3thailand.com/local/31908>.

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่ารูปแบบของคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่เกิดขึ้นกับประชาชน ส่วนใหญ่ที่มาแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน นั้นคือ การฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต หรือ การหลอกลวง ขายสินค้าออนไลน์ นั่นเอง

3.2 แนวทางในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน

การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น แม้จะเป็นอาชญากรรมสมัยใหม่ แต่ขั้นตอนหรือวิธีการสืบสวนสอบสวนนั้นก็ยังมีได้มีการพัฒนาหรือแตกต่างไปจากคดีฉ้อโกงธรรมดา แต่อย่างไรก็ตาม ซึ่งพอจะอธิบายขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ได้ดังนี้

คดีตัวอย่างที่ 1 เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2559 ผู้เสียหายได้เข้าดูเว็บไซต์ www.taladfone.com พบคนร้าย (ทราบภายหลัง) ประกาศขายสินค้า คือ โทรศัพท์มือถือ ยี่ห้อ ซัมซุง รุ่น เจ 7 สีทอง ราคา 5,500 บาท และ รุ่น เอ 5 สีขาว ราคา 6,800 บาท โดยให้ติดต่อทางไอดีไลน์ yooyaya555 ผู้เสียหายจึงติดต่อไปและตกลงสั่งซื้อมือถือสองเครื่องดังกล่าว แล้วโอนเงินสดให้คนร้ายผ่านหน้าเคาน์เตอร์ธนาคารกสิกรไทย สาขานนทบุรีไปที่บัญชีคนร้ายธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 011276 2876 ชื่อบัญชี นาย A. จำนวน 12,300 บาท เมื่อไม่ได้สินค้าและขาดการติดต่อก็เชื่อว่าถูกหลอกลวง จึงมาแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมาย³

1) เมื่อผู้เสียหายเข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน กรณี ถูกฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต พนักงานสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในคดีไว้ เช่น ภาพบันทึกหน้าจอกระตุกที่คนร้ายโพสต์ ภาพบันทึกหน้าจอหน้าเว็บไซต์ที่คนร้ายใช้ (www.taladfone.com) หรือภาพบันทึกหน้าจอประกาศของคนร้าย และ หมายเลขบัญชีธนาคารที่ผู้เสียหายโอนไป (ธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 011276 2876 ชื่อบัญชี นาย A.) เพื่อนำไปทำการสืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด

2) เมื่อได้ข้อมูลข้างต้นตามข้อ 1) แล้ว หากเป็นกระตุกหรือประกาศ พนักงานสอบสวนจะส่งหนังสือถึงเจ้าของเว็บไซต์ (ADMIN) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับหมายเลข IP ADDRESS ที่ก่อเหตุว่าเป็นหมายเลขใด แล้วจะส่งหมายเลข IP ดังกล่าวไปตรวจสอบกับผู้ให้บริการ เช่น TRUE 3BB TOT ฯ ว่าหมายเลข IP ADDRESS ดังกล่าวผู้ใดเป็นผู้ใช้ ในช่วงเวลาที่ก่อเหตุ หากเป็นเว็บไซต์ที่คนร้ายสร้างขึ้น พนักงานสอบสวนสามารถตรวจสอบเจ้าของเว็บไซต์เบื้องต้นได้ด้วยตนเองผ่าน <http://www.checkdomain.com/> หรือส่งหนังสือสอบถามไปยัง “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” ก็จะทราบว่าผู้ใดเป็นเจ้าของเว็บไซต์ เมื่อได้ข้อมูลบุคคลที่เป็นเจ้าของหมายเลข IP หรือเจ้าของเว็บไซต์ดังกล่าวแล้ว ก็จะออกหมายเรียกบุคคลดังกล่าวมาเพื่อสอบสวนต่อไป

³ คดีอาญาที่ 1670/2559 สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม.

3) ตรวจสอบบัญชีธนาคารที่ผู้เสียหายถูกหลอกให้โอนเงินไป โดยส่งหมายเรียกพยานเอกสาร ขอให้ธนาคารจัดส่งเอกสารคำขอเปิดบัญชีดังกล่าว พร้อมเอกสารรายการเดินบัญชีในช่วงที่เกิดเหตุ (5 กันยายน 2559) และที่สำคัญต้องสอบถามถึงรายละเอียดการเบิกถอนเงินในบัญชีดังกล่าวว่าหลังเกิดเหตุมีผู้ใดมาถอนเงินออกไป ถอนอย่างไร หากถอนเงินผ่านตู้กดเงินสดให้ขอภาพหน้ากล้องตู้กดเงินสดดังกล่าวมาประกอบสำนวนด้วย เมื่อได้รับผลการตรวจสอบจากธนาคารแล้วพบว่า มียอดเงินที่ผู้เสียหายโอนไปจริง (12,300 บาท) ให้ออกหมายเรียกบุคคลดังกล่าว (นาย A.) มาเพื่อสอบสวนต่อไป

หมายเลข IP ADDRESS คือ หมายเลขที่สามารถระบุแยกแยะความแตกต่างของเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เครือข่ายต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมต่อในเครือข่ายเดียวกัน หรือจะเป็นการเชื่อมต่อนอกเครือข่ายก็ได้เช่นกัน อย่างที่กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า IP Address เปรียบได้ดังเลขที่บ้านในการตั้ง IP Address จะตั้งไม่ให้อัฒกันอย่างเด็ดขาด เพราะถ้าซ้ำกันจะทำให้เกิดความสับสนในการติดต่อสื่อสารภายในเครือข่าย ซึ่งนี่เองเลยมีหน่วยงานที่ออกมากำหนดเรื่องของการตั้งค่า IP Address ขึ้นมาหน่วยงานนี้คือ องค์กรกำหนดหมายเลขอินเทอร์เน็ต (IANA) เป็นผู้ดำเนินการจัดสรร IP Address ทั่วโลก และให้หน่วยงานทะเบียนอินเทอร์เน็ตประจำภูมิภาค (RIR) ทำหน้าที่จัดสรรกลุ่มเลขที่อยู่ IP Address สำหรับ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทีหนึ่งโดยที่เลข IP Address ในปัจจุบันนี้มีอยู่ 2 แบบด้วยกัน คือ IPv4 และ IPv6 ซึ่ง IP Address IPv4 นี้ถือกำเนิดมาก่อนเป็นแบบ ตัวเลข 32 บิต ซึ่งในปัจจุบันก็ยังมีการใช้งานอยู่แต่เนื่องจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันในเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีการคิดค้นเลข IP Address ขึ้นมารองรับ นั่นก็คือ IPv6 ใช้ตัวเลข 128 บิต พัฒนาขึ้นใน ค.ศ. 1995 และได้ทำให้เป็นมาตรฐานใน อาร์เอฟซี 2460 เมื่อ ค.ศ. 1998

ประโยชน์ของ IP Address ในระบบ Network

IP Address มีประโยชน์ในระบบ Network อย่างมาก ก็อย่างที่เกริ่นไปแล้วในตอนแรกแล้วว่า IP Address มีความสำคัญมากสำหรับระบบเครือข่าย เพราะว่าเลข IP Address เป็นเลขเฉพาะ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแต่ละเครื่องจะมีเลข IP Address ที่ไม่เหมือนกัน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการติดต่อสื่อสารภายในเครือข่าย และยังช่วยให้ผู้ดูแลระบบเครือข่ายสามารถออกแบบสร้างและควบคุมการทำงานของเครือข่ายได้อย่างง่ายดายและไม่สับสน

IP Address เป็นสิ่งที่ทุกคนควรที่จะรู้จักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับ IP Address ให้มากยิ่งขึ้นหลักใหญ่ใจความในการตั้งเลข IP Address และเป็นหลักที่สำคัญไม่ว่าระบบ Network นั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม ก็คือต้องไม่ตั้งเลข IP Address ให้ซ้ำกันอย่างเด็ดขาดเลยทีเดียว⁴

⁴ เกร็ดความรู้ .net, IP Address คืออะไร ย่อมาจากอะไร ประโยชน์ของ IP Address ในระบบ Network [Online], ม.ป.ป. แหล่งที่มา <http://www.เกร็ดความรู้.net/ip-address/>.

3.3 ปัญหาในการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวนกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

1) ปัญหาเรื่องเขตอำนาจการสอบสวน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477

มาตรา 18 ในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

สำหรับในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี ให้ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า นายร้อยตำรวจตรีขึ้นไป มีอำนาจสอบสวนความผิดอาญาซึ่งได้เกิดหรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดภายในเขตอำนาจของตน หรือผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับภายในเขตอำนาจของตนได้

ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติในมาตรา 19 มาตรา 20 และมาตรา 21 ความผิดอาญาได้เกิดในเขตอำนาจพนักงานสอบสวนคนใด โดยปกติให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนผู้นั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนความผิดนั้น ๆ เพื่อดำเนินคดี เว้นแต่เมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อความสะดวก จึงให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ผู้ต้องหาที่มีที่อยู่ หรือถูกจับเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการสอบสวน

ในเขตท้องที่ใดมีพนักงานสอบสวนหลายคน การดำเนินการสอบสวนให้อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนผู้เป็นหัวหน้าในท้องที่นั้น หรือผู้รักษาการแทน มาตรา 19 ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) เป็นการไม่แน่ว่าการกระทำผิดอาญาได้กระทำในท้องที่ใดใน ระหว่างหลายท้องที่
- (2) เมื่อความผิดส่วนหนึ่งกระทำในท้องที่หนึ่ง แต่มีอีกส่วนหนึ่ง ในอีกท้องที่หนึ่ง
- (3) เมื่อความผิดนั้นเป็นความผิดต่อเนื่องและกระทำต่อเนื่องกัน ในท้องที่ต่าง ๆ เกินกว่าท้องที่หนึ่งขึ้นไป

(4) เมื่อเป็นความผิดซึ่งมีหลายกรรม กระทำลงในท้องที่ต่าง ๆ กัน

(5) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้ต้องหา กำลังเดินทาง

(6) เมื่อความผิดเกิดขึ้นขณะผู้เสียหายกำลังเดินทาง

พนักงานสอบสวนในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดที่เกี่ยวข้องมีอำนาจ สอบสวนได้ ในกรณีข้างต้นพนักงานสอบสวนต่อไปนี้เป็นผู้รับผิดชอบในการ สอบสวน

(ก) ถ้าจับผู้ต้องหาได้แล้ว คือพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่จับ ได้อยู่ในเขตอำนาจ

(ข) ถ้าจับผู้ต้องหาไม่ได้ คือพนักงานสอบสวนซึ่งท้องที่ที่พบการ กระทำผิดก่อน อยู่ในเขตอำนาจ

มาตรา 20 ถ้าความผิดซึ่งมีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ให้
อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้น
ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใด เป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

ในกรณีที่อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบ
ทำการสอบสวน อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใด ทำการสอบ
สวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้

ให้พนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือให้ทำการ
สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนมีอำนาจ และหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน
บรรดาอำนาจและหน้าที่ประการอื่น ที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ

ในกรณีที่พนักงานอัยการทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวน
ปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

ในกรณีจำเป็น พนักงานสอบสวนต่อไปนี้มีอำนาจสอบสวนในระหว่างรอคำสั่ง จากอัยการ
สูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

(1) พนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหาถูกจับในเขตอำนาจ

(2) พนักงานสอบสวนซึ่งรัฐบาลประเทศอื่นหรือบุคคลที่ได้รับความเสียหาย ได้ร้อง

ฟ้องให้ทำโทษผู้ต้องหา

เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่า
การสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเห็นตาม มาตรา 140 มาตรา 141 หรือ มาตรา 142 ส่งพร้อม
สำนวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

เมื่อพิจารณาเขตอำนาจการสอบสวนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.
2477 มาตรา 18,19 และ 20 แล้ว จะเห็นว่าเขตอำนาจดังกล่าวเป็นเขตอำนาจการสอบสวนที่บัญญัติ
ไว้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2477 ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มีเพียงอาชญากรรมพื้นฐานที่
ทราบที่เกิดเหตุได้แน่ชัด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 18 หรือ
กรณีความผิดต่อเนื่องหลายท้องที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา
19 หรือความผิดนอกราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา
20 แต่ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีความสลับซับซ้อนกว่าอาชญากรรม
พื้นฐาน จึงทำให้เกิดความสับสนว่าท้องที่เกิดเหตุคือที่ใด ใครเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ

คดีตัวอย่างที่ 2 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2559 ผู้เสียหายพักอยู่ที่บ้านแถวสะพานวันชาติได้
เปิดดูสินค้าในเว็บไซต์ “ขายดีต่อทคอม” เพื่อหาซื้อคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และข้าฯได้เห็นโน้ตบุ๊ก ยี่ห้อ
ACER รุ่น E5-411G-p647 สีดำ ราคา 3,900 บาท ซึ่งผู้ต้องหาในคดีนี้ได้ประกาศขายไว้เป็นสินค้ามือ
สอง จึงติดต่อไปยังผู้ต้องหาและตกลงซื้อขายกันในราคา 3,500 บาท และผู้ต้องหาได้แจ้งให้ผู้เสียหาย

โอนเงินค่าสินค้าเข้าบัญชีธนาคารกสิกรไทย สาขาตาก เลขที่ 240-2-53581-7 ชื่อบัญชี A. จากนั้น วันที่ 26 กันยายน 2559 เวลา 14.20 น. ผู้เสียหายจึงได้โอนเงินจากบัญชีธนาคารไทยพาณิชย์ สาขา อาคารสิริภิญโญของผู้เสียหายเลขที่ 405-430-3-666 เข้าสู่บัญชีธนาคารที่ผู้ต้องหาแจ้งมา เป็น จำนวนเงิน 3,500 บาท จากนั้นจึงได้ส่งสลิปการโอนเงินให้แก่ผู้ต้องหาผ่านทางช่องทางแอปพลิเคชัน ไลน์ ต่อมาไม่สามารถติดต่อผู้ต้องหาได้และไม่ได้รับสินค้า จึงเชื่อว่าได้ถูกฉ้อโกง หลอกขายสินค้าผ่าน เว็บไซต์ขายดีต่อคอมโดยไม่มีสินค้าอยู่จริง จึงได้รับความเสียหาย จึงมาพบพนักงานสอบสวนเพื่อให้ ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาจนกว่าคดีจะถึงที่สุด⁵

จากคดีตัวอย่างที่ 1 เป็นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นปกติธรรมดาของการฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ต ซึ่ง การกระทำความผิดเกี่ยวพันกันหลายท้องที่ จึงควรพิจารณาถึงสถานที่ผู้เสียหายถูกหลอกหลวง สถานที่ ที่ตั้งของธนาคารที่ผู้เสียหายนำเงินเข้าบัญชีเพื่อโอนให้แก่ผู้ต้องหา และสถานที่ตั้งของธนาคารสาขา เจ้าของบัญชีที่รับโอนเงิน คือ สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม สถานีตำรวจนครบาลพญาไท และ สถานีตำรวจภูธรตาก ตามลำดับ ซึ่งผู้เสียหายสามารถเข้าแจ้งความใน 3 สถานีตำรวจดังกล่าวได้ ทั้งสิ้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 19 แต่พนักงานสอบสวนมัก เกี่ยงท้องที่รับผิดชอบ โยนกันไปกันมา ทำให้ผู้เสียหายเกิดความสับสน ท้อใจ เสียเวลาการดำเนินการ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม ด้วยเหตุผลที่พนักงานสอบสวนไม่ยอมรับคดีคือ คดีลักษณะดังกล่าวนี้มีความ ยุ่งยากซับซ้อนใช้เวลาติดตามนานกว่าคดีทั่วไป และพนักงานสอบสวนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจใน เรื่องดังกล่าว ซึ่งปัญหาในการสอบสวนยังมีอยู่มาก จึงควรออกระเบียบ คำสั่ง หรือข้อบังคับ เพื่อแก้ไข ปัญหาต่อไป

คดีตัวอย่างที่ 3 นาย A เป็นผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าจำพวกเครื่องเงินในถนนข้าวสาร ท้องที่สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม ก่อนเกิดเหตุได้มีนาย B ลูกค้าชาวแคนาดาติดต่อมาทาง อีเมลเพื่อซื้อสินค้าจำพวกเครื่องเงินจากนาย A โดยมีการพูดคุยกันผ่านอีเมลมาโดยตลอด ก่อนการ ชำระเงินได้มีนาย C คนร้าย ได้แสร้งอีเมลนาย A และ นาย B โดยได้สร้างบัญชีอีเมลขึ้นมา 2 บัญชี ให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับอีเมลของนาย A และ นาย B โดยมีตัวอักษรต่างกันเพียงตัวเดียว ซึ่งดูผ่านๆ โดยผิวเผินจะไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งนาย C คนร้ายใช้อีเมลปลอมดังกล่าวคุยกับนาย A และ นาย B โดยนาย C เป็นตัวกลางในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งนาย A และ นาย B ก็เข้าใจว่ากำลังคุยกันอยู่จริง เมื่อ ถึงกำหนดชำระเงินนาย C คนร้าย ได้ส่งเลขบัญชีของตนให้แก่ นาย B ลูกค้าชาวแคนาดาเพื่อรับการ ชำระเงิน ซึ่ง นาย B ก็เชื่อว่าบัญชีดังกล่าวคือบัญชีของนาย A เมื่อนาย B โอนเงินเข้าบัญชีนาย C คนร้ายแล้ว นาย B ก็ไม่ได้รับสินค้าแต่อย่างใด จึงโทรมาสอบถามนาย A นาย B แจ้งว่าได้โอนเงินมา ชำระค่าสินค้าแล้ว เหตุใดจึงยังไม่ส่งสินค้ามา นาย A แจ้งว่ายังไม่ได้รับเงินค่าสินค้า และถามนาย B

⁵ คดีอาญาที่ 2117/2559 สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม

กลับว่าโอนเงินมาชำระที่บัญชีใด จึงทราบว่าไม่ใช่บัญชีของนาย A จึงได้รับความเสียหาย และมาแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนเพื่อติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมาย⁶

จากคดีตัวอย่างเป็นกรณีของการฉ้อโกงทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 20 ซึ่งอัยการสูงสุดจะเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือแต่งตั้งให้พนักงานอัยการคนหนึ่งคนใดร่วมกับพนักงานสอบสวนเพื่อสอบสวน หรือแต่งตั้งให้พนักงานสอบสวนคนหนึ่งคนใดเป็นผู้รับผิดชอบได้⁷ ซึ่งคดีลักษณะนี้มีความยุ่งยากซับซ้อน พนักงานสอบสวนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และความผิดบางส่วนเกิดนอกราชอาณาจักร การประสานงานกับพนักงานอัยการเพื่อร่วมสอบสวน และการติดตามพยานหรือขอเอกสารจากต่างประเทศนั้นเป็นไปด้วยความยากลำบาก ใช้เวลานาน นับเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการสอบสวน

2) ปัญหาเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายแล้ว ต้องเริ่มรวบรวมพยานหลักฐานโดยทันที เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิดของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดให้ได้ความจริงและยุติธรรม เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสมแห่งพฤติการณ์ในการกระทำความผิด ซึ่งเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งความกรณีความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว มักจะพบปัญหาในการปฏิบัติ ดังนี้

ความล่าช้าของระบบราชการ

ในการส่งหนังสือราชการหรือส่งหมายเรียกระหว่างสถานีตำรวจนั้น มักใช้ระยะเวลาเวลานานพอสมควร โดยเฉพาะสถานีตำรวจที่อยู่ห่างไกลกันออกไป การจัดส่งในรูปแบบปกติคือการส่งทางไปรษณีย์แบบลงทะเบียนตอบรับ ซึ่งจะใช้เวลาในการดำเนินการ เช่น พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม จะจัดส่งหมายเรียกผู้ต้องหา ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่สถานีตำรวจภูธรข้างเฝือก จังหวัดเชียงใหม่ กว่าที่หมายเรียกของพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลชนะสงครามจะเดินทางไปถึงสถานีตำรวจภูธรข้างเฝือกและกว่าสถานีตำรวจข้างเฝือกจะจัดส่งผลการส่งหมายเรียกมาให้สถานีตำรวจนครบาลชนะสงครามทราบนั้น ต้องใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2 สัปดาห์ ส่งผลให้การออกหมายจับหรือการเรียกพยานให้มาพบพนักงานสอบสวนนั้นล่าช้าออกไปมาก

เช่นเดียวกับการส่งหนังสือไปยังหน่วยงานราชการอื่น เพื่อขอพยานหลักฐานมาประกอบสำนวนการสอบสวน มักใช้เวลานานเกินไป เช่น พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองสงขลา ต้องการทราบหมายเลข IP ADDRESS ของคนร้าย จึงออกหนังสือราชการส่งมายังกระทรวงดิจิทัล

⁶ คดีอาญาที่ 281/2559 สถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม

⁷ มาตรา 20 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา.

เพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ตรวจสอบหมายเลข IP ADDRESS ของคนร้าย ซึ่งกว่าหนังสือจะส่งไปถึงและกว่าหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบจะส่งกลับมาอีกใช้เวลาเกือบหนึ่งเดือน ทำให้การสืบสวนหาตัวคนร้ายเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ทันการณ์ พยานหลักฐานต่าง ๆ ถูกทำลายไปหมดสิ้น

ความล่าช้าในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเอกชน

กรณีเอกชนเป็นเจ้าของข้อมูล เช่น ธนาคารมีข้อมูลการเปิดบัญชีของคนร้าย มีรายการเดินบัญชีของคนร้าย มีภาพของคนร้ายที่มากดเงินไปจากตู้กดเงินสด (ATM) ซึ่งภาพจากตู้กดเงินสดบางธนาคารเก็บข้อมูลไว้เพียง 15 วัน และกรณีความผิดอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นท้องที่ที่รับแจ้งเหตุกับธนาคารร้ายที่เกี่ยวข้องมักอยู่ห่างไกลกันมาก เมื่อติดต่อกันด้วยการส่งหนังสือทางไปรษณีย์ และการแจ้งผลการตรวจสอบกลับมาทางไปรษณีย์นั้นย่อมมีความล่าช้าไปมากพอสมควร บางกรณีกว่าที่หนังสือขอตรวจสอบกล้องวงจรปิดจะเดินทางไปถึงธนาคารเจ้าของข้อมูลก็ล่วงเลยระยะเวลาที่ธนาคารเก็บข้อมูลไว้แล้ว ทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญอย่างยิ่งในการสืบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิด

ปัญหาความไม่ชัดเจนของกฎหมาย

ในบางบริษัทที่ครอบครองข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสืบสวน ที่พนักงานสอบสวนต้องการปรากฏว่าบริษัทดังกล่าวไม่ยอมส่งมอบข้อมูลนั้นให้แก่พนักงานสอบสวนแต่อย่างใด โดยให้เหตุผลว่าในฐานะบริษัทเป็นผู้ประกอบการที่ลูกค้าให้ความไว้วางใจใช้บริการ บริษัทจึงมีหน้าที่ตอบสนองความไว้วางใจของลูกค้าในการรักษาความลับของลูกค้าอย่างเต็มที่ โดยยกความไม่ชัดเจนของกฎหมายขึ้นประกอบข้ออ้างดังกล่าว

3.4 ปัญหาการติดตามคนร้ายมาดำเนินคดี

ระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเชื่อมโยงถึงกันและกันแบบไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารจึงไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากัน และด้วยเหตุนี้เองจึงไม่สามารถที่จะระบุได้อย่างชัดเจนได้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นเป็นใครและอยู่ที่ไหน เพราะผู้กระทำความผิดสามารถกระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสามารถกระทำได้ในทุกสถานที่ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม ทำให้ยากต่อการสืบหาตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้นการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจำเป็นต้องอาศัยการติดตามอย่างละเอียดและต่อเนื่อง การพิสูจน์ทราบตัวบุคคลผู้ส่งและรับข้อมูลที่แน่นอนเป็นเรื่องยาก ซึ่งโอกาสจับกุมมีน้อยเพราะกระทำผิดในลักษณะนี้จะกระทำในสถานที่ปกปิดมิดชิด เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจำเป็นต้องมีหมายค้นเข้าไปตรวจสอบการกระทำความผิด โดยกระบวนการในการขอหมายค้นจากศาลก็ต้องอาศัยระยะเวลาพอสมควร และเป็นเวลาที่มากพอที่ผู้กระทำความผิดจะลบข้อมูลที่เป็นพยานหลักฐานได้ ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาคส่วนหนึ่งก็ต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพราะในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะมีการทิ้งร่องรอยการกระทำความผิดไว้

เมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายแล้ว สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการ คือ ทำหนังสือขอตรวจสอบเว็บไซต์หรืออีเมลของคนร้ายไปกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่ามีปัญหา ดังนี้

- 1) เว็บไซต์หรืออีเมลที่เกี่ยวข้องเป็นของต่างประเทศ เมื่อตรวจสอบ IP ADDRESS แล้วพบว่าอยู่ต่างประเทศ จึงไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า IP ADDRESS ดังกล่าวเป็นของผู้ใด
- 2) ไม่สามารถตรวจสอบและขอข้อมูล IP ADDRESS ได้ เช่น Facebook, Instagram หรือ Line เป็นต้น เนื่องจากเว็บไซต์หรือผู้ให้บริการดังกล่าวมีสำนักงานอยู่ต่างประเทศ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลใด ๆ ได้ทั้งสิ้น

เมื่อพนักงานสอบสวนตรวจสอบได้ว่าหมายเลข IP ADDRESS ที่คนร้ายใช้เป็นของผู้ให้บริการรายใด พนักงานสอบสวนจะทำหนังสือถึงผู้ให้บริการนั้นตรวจสอบข้อมูลว่าตามวันเวลาที่เกิดเหตุ หมายเลข IP ADDRESS ดังกล่าวใครเป็นผู้ขอใช้บริการ ซึ่งผลการตรวจสอบมีปัญหาที่มีลักษณะดังนี้

- 1) พบว่า IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ เป็นของเจ้าบ้าน ซึ่งเป็นเจ้าของคอมพิวเตอร์เครื่องที่ก่อเหตุ แต่ในบ้านมีสมาชิกภายในบ้าน 4-5 คน ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์เครื่องดังกล่าวได้ ทำให้ไม่สามารถยืนยันได้ว่าคนร้ายที่ก่อเหตุคือบุคคลใด
- 2) พบว่า IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ เป็นของร้านอินเทอร์เน็ตซึ่งลูกค้าสามารถเข้าใช้บริการได้ทุกคน และในร้านไม่มีกล้องวงจรปิดและไม่ได้เก็บข้อมูลลูกค้าที่มาใช้บริการไว้ ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าขณะเกิดเหตุ ผู้ใดคือผู้ใช้คอมพิวเตอร์เครื่องที่ก่อเหตุ

กรณีพนักงานสอบสวนทราบแล้วว่า IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ เป็นของผู้ใด อยู่ที่ใด ก็จะสามารถออกหมายเรียกให้เจ้าของ IP ADDRESS ที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้การต่อพนักงานสอบสวนได้ หากพบว่ามีความผิดก็จะแจ้งข้อหาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไปในทางปฏิบัตินั้น IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ มักไม่สามารถระบุได้ว่าบุคคลที่ใช้งานในช่วงเวลาที่เกิดเหตุคือผู้ใด หากไม่มีพยานอื่นใดยืนยันการกระทำความผิดของ เจ้าของ IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ อาจเป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้องได้ “เคยมีคดีที่นพวรรณ ตกเป็นจำเลยฐานโพสต์ข้อความหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ฯ ซึ่ง IP Address ถูกใช้เป็นหลักฐานสำคัญในการชี้ตัวผู้กระทำความผิด แม้หมายเลข IP Address ที่ใช้โพสต์ข้อความจะจดทะเบียนด้วยชื่อของนพวรรณ และระบุที่อยู่ที่บ้านของนพวรรณ แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่อยู่บ้านของนพวรรณเป็นโรงงาน มีพนักงานหลายคน มีคอมพิวเตอร์หลายเครื่อง ซึ่งทุกคนสามารถเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อโพสต์ข้อความได้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้ยกฟ้อง เพราะหลักฐานของโจทก์ยังไม่เพียงพอที่จะระบุได้ชัดเจนไม่มีข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้โพสต์ข้อความ”⁸

⁸ ilaw-freedom, ขวนตุ วิธีใช้หลักฐานอิเล็กทรอนิกส์หาตัวผู้กระทำความผิดออนไลน์ กฎหมายปัจจุบันให้อำนาจไว้พอแล้ว [Online], 2559. แหล่งที่มา <https://freedom.ilaw.or.th>.

กรณีที่มีการโอนเงินเข้าบัญชีคนร้าย พนักงานสอบสวนสามารถออกหมายเรียกเจ้าของบัญชีมาสอบสวนได้ ปัญหาที่พบโดยส่วนใหญ่คือ เจ้าของบัญชีธนาคารที่ถูกใช้ในการฉ้อโกงทางอิเล็กทรอนิกส์มักไม่ใช่คนร้ายที่แท้จริง มักเป็นชาวบ้านทั่วไป ที่ไม่ค่อยมีความรู้และเป็นผู้มีรายได้น้อย ถูกหลอกให้เปิดบัญชีธนาคารพร้อมบัตรกดเงินสดให้ โดยให้ค่าจ้างเพียง 500-1,000 บาท ต่อบัญชีเท่านั้น ซึ่งเจ้าของบัญชีตามที่กล่าวถึงนั้นจะไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดแต่อย่างใด พนักงานสอบสวนบางนายจึงมิได้แจ้งข้อกล่าวหาแก่เจ้าของบัญชี และงดการสอบสวนนั้นเสีย แต่พนักงานสอบสวนบางนายก็ได้แจ้งข้อกล่าวหาต่อเจ้าของบัญชีในฐานความผิดนั้นในฐานระงับการร่วมมือ⁹ ซึ่งหากผู้ต้องหาที่เป็นเจ้าของบัญชีต่อสู้อยู่ในชั้นศาล และพนักงานอัยการนำสืบได้เพียงว่าผู้ต้องหาเป็นเจ้าของบัญชีที่ใช้ก่อเหตุ ซึ่งถูกหลอกให้เปิดบัญชี ไม่มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิดแต่อย่างใด ศาลอาจพิพากษายกฟ้องได้ เนื่องจากความผิดกรณีรับจ้างเปิดบัญชียังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดโดยตรงแต่อย่างใด

กรณีการขอเอกสารต่าง ๆ จากธนาคารนั้น ยังมีปัญหาอยู่บ้าง ซึ่งบางธนาคารไม่ค่อยให้ความร่วมมือต่อพนักงานสอบสวนเท่าที่ควร จัดส่งเอกสารให้พนักงานสอบสวนล่าช้าหรือกรณีพนักงานสอบสวนขอภาพจากกล้องวงจรปิดจากตู้กดเงินสด (ATM) ซึ่งจะเป็นภาพคนร้ายที่มาถอนเงินสดที่ได้จากการฉ้อโกงผู้เสียหาย ปัญหาที่พบคือบางตู้ไม่มีกล้องวงจรปิด หรือบางธนาคารเก็บภาพจากกล้องวงจรปิดไว้เพียง 15 วัน ซึ่งการดำเนินการทางเอกสาร การจัดส่งทางไปรษณีย์ กว่าธนาคารจะได้รับเรื่อง บางครั้งก็ล่วงเลยเกิน 15 วัน นับจากวันที่เกิดเหตุหรือบางครั้งก็เกิดจากตัวผู้เสียหายเองที่มาแจ้งความล่าช้า จึงไม่สามารถตรวจสอบภาพจากกล้องวงจรปิดได้ว่าใครคือคนร้ายที่มากดเงินที่ได้จากการฉ้อโกงผู้เสียหายออกจากตู้กดเงินสดไปหรือคนร้ายที่ปกคลุมใบหน้าหรือใส่หมวกกันน็อคมากดเงินสดก็ทำให้ระบุตัวคนร้ายได้ยากเช่นกัน

กรณีคนร้ายเป็นแก๊งมิจฉาชีพรายใหญ่ ซึ่งมีถิ่นอาศัยอยู่ในต่างประเทศนั้น พนักงานสอบสวนสืบสวนทั่วไปไม่สามารถติดตามตัวผู้ต้องหามาเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ต้องอาศัยหน่วยงานเฉพาะทาง เช่น กองปราบ กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือกองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น แต่หน่วยงานเหล่านี้มักจะไม่ดำเนินการในคดีทั่วไปที่จำนวนผู้ถูกหลอกลงมีจำนวนไม่มาก หรือมีทุนทรัพย์ที่ถูกหลอกลงน้อย หน่วยงานเหล่านี้มักจะดำเนินการเฉพาะคดีที่มีจำนวนผู้เสียหายมาก ๆ หรือมีทุนทรัพย์ที่ถูกหลอกลงจำนวนมาก ๆ หรือคดีที่น่าสนใจของประชาชนเท่านั้น ทำให้คดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนส่วนใหญ่ที่มาแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจในแต่ละวันมักไม่สามารถติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้

⁹ มาตรา 83 แห่งประมวลกฎหมายอาญา.

3.5 ปัญหาด้านบุคลากร

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นเรื่องใหม่ที่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการสืบสวนสอบสวน อีกทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็ยังไม่ได้สนใจหรือใส่ใจกับคดีประเภทอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มากนัก เนื่องจากไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ และไม่ค่อยเป็นที่สนใจของประชาชน ซึ่งผู้เสียหายส่วนใหญ่ที่มาแจ้งความนั้น มักมีความเสียหายไม่ค่อนมาก อีกทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่มีการจัดทำสถิติคดีอาญาในคดีอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ว่าเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ภาพรวมทั้งประเทศเกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติละเลยที่จะวางหลักเกณฑ์การทำงานหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้พนักงานสอบสวนได้ปฏิบัติตาม อีกทั้ง ไม่มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่พนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตยังมีอยู่จำกัด ทำให้การสืบสวนสอบสวน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งพนักงานสอบสวนนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในหลักการ วิธีการ และองค์ประกอบแห่งความผิดประเภทต่าง ๆ แล้ว ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีในทุกระดับยังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักการพื้นฐานของการเชื่อมโยงของระบบเครือข่ายและวิธีการทำงานของอินเทอร์เน็ต และหลักการที่คอมพิวเตอร์ใช้ในการรับส่งข้อมูล แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีประเภทนี้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ยังมีอยู่น้อย ทำให้การสืบสวนสอบสวน และการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขาดประสิทธิภาพ

บทที่ 4 บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย การติดต่อสื่อสาร เสนอซื้อ เสนอขายอยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น Website Facebook Instagram E-mail Line ฯ แทนการพบปะพูดคุยหรือส่งจดหมายหากันเพื่อติดต่อในเรื่องธุรกิจดังในอดีต เนื่องจากมีความง่าย สะดวกสบาย ผู้คนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ง่าย และมีผู้ใช้จำนวนมาก ในขณะเดียวกัน ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ก็ถูกเข้าถึงได้ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นของคนร้าย ซึ่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมักเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญในทางธุรกิจ หรือ คนร้ายก็แฝงตัวเข้ามาในช่องทางของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อหลอกลวงเหยื่อเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุที่เทคโนโลยีเหล่านี้มีผู้คนใช้งานมาก เข้าถึงได้มาก ก็ย่อมทำให้เกิดความเสียหายเป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยนั้น อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มที่จะมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่กำลังก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งรัฐบาลก็ได้ออกกฎหมายมารองรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544¹ เพื่อให้การติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีกฎหมายรองรับ และมีกฎหมายควบคุมกำกับดูแลสำหรับผู้ที่ใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ไปในทางมิชอบคือ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (ฉบับที่ 1) และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 (ฉบับที่ 2) ถึงแม้จะมีกฎหมายออกมารองรับและควบคุมผู้ใช้งานทางอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ที่ค่อนข้างชัดเจนและครอบคลุมแล้ว แต่เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กลับพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังขาดความรู้ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมาย ขาดขั้นตอนและวิธีการที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน และขาดระเบียบกฎหมายเพื่อรองรับการทำงานที่เหมาะสมกับสภาพอาชญากรรม เหล่านี้ทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

จากคำนิยามของคำว่าอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Crime) พอจะสรุปได้ว่า อาชญากรรมที่มีเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาช่วย ในมุมมองของความหมาย เรามองได้ 2 แบบ คือ Computer Related Crime การใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม อย่างเช่น การหลอกลวงขายสินค้า มีการหลอกลวงซับซ้อนขึ้น ทำให้ตามสอบสวนยากขึ้น อีกแบบหนึ่งคือ Computer Crime การนำคอมพิวเตอร์มาใช้กระทำความผิด เช่น การแฮกข้อมูล การเจาะข้อมูล ทำให้ระบบนั้นไม่สามารถทำงานได้

¹ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544.

4.1 บทสรุป

4.1.1 ปัญหาในเรื่องเขตอำนาจการสอบสวนและการรับแจ้งความ

จากกรณีที่พนักงานสอบสวนมักเกี่ยวโยงที่อื่น ๆ รับผิดชอบ ปิดคดีไปฟ้องที่อื่น ทำให้ผู้เสียหายเกิดความสับสน เสียเวลาการดำเนินการ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการบริการประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือ คำสั่ง ให้มีความชัดเจน ในเรื่องของการรับแจ้งความคดีอาญา และมีการประชาสัมพันธ์ ประกาศ ให้ประชาชนทั่วไปทราบ เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการ เมื่อมาแจ้งความที่สถานีตำรวจ และหากพนักงานสอบสวนคนใดฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือ คำสั่ง ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด ควรมีการมาตรฐานการลงโทษที่ได้เด็ดขาด ชัดเจน

4.1.2 ปัญหาเรื่องการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายแล้ว ต้องเริ่มรวบรวมพยานหลักฐานโดยทันที เพื่อจะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิดของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด ให้ได้ความจริงและยุติธรรม เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดตามความเหมาะสมแห่งพฤติการณ์ในการกระทำความผิด หากเป็นอาชญากรรมพื้นฐานทั่วไปนั้น ก็มีความชัดเจนอยู่แล้วในวิธีการปฏิบัติ ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 แต่สำหรับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นอาชญากรรมสมัยใหม่ ที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่นานมานี้ การที่จะใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ซึ่งบัญญัติไว้เมื่อเกือบร้อยปีที่แล้วมาใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมพยานหลักฐานนั้นคงไม่มีความเหมาะสม ไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้จะมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 ขึ้นมาบังคับใช้แล้ว แต่การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนก็ยังมีปัญหาอยู่ ค่อนข้างล่าช้า อีกทั้งพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานรับแจ้งความตามสถานีตำรวจทั่วประเทศ ต่างก็มีใช้เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ทั้งฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 นี้ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก จึงควรบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจน ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน

4.1.3 ปัญหาการติดตามคนร้ายมาดำเนินคดี

เนื่องด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเชื่อมโยงถึงกันและกันแบบไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารจึงไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากัน และด้วยเหตุนี้เองจึงไม่สามารถที่จะระบุได้อย่างชัดเจนได้ว่าผู้กระทำความผิดนั้นเป็นใครและอยู่ที่ไหน เพราะผู้กระทำความผิดสามารถกระทำความผิดได้อย่างรวดเร็วโดยอาศัยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสามารถกระทำได้ในทุกสถานที่ไม่ว่าจะที่ไหนก็ตาม ทำให้ยากต่อการสืบหาตัวผู้กระทำความผิด เพราะในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่จะมีการทิ้งร่องรอยการกระทำความผิดไว้ แต่ในเรื่องความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นี้ ความ

เสียหายที่เกิดขึ้นนั้นคือตัวเงิน ย่อมสามารถสืบสวนหาตัวคนร้ายจากเส้นทางการเงินได้ เว้นแต่ผู้รับเงิน ถูกหลอกหรือถูกจ้างมาในรับเงินแทน ซึ่งทำให้ติดตามหาคนร้ายที่แท้จริงได้ยากขึ้น ต้องมีมาตรการในการแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว อย่างต่อเนื่อง

4.1.4 ปัญหาด้านบุคลากร

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับพนักงานสอบสวน ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการสืบสวนสอบสวน อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีในทุกระดับนั้น ยังจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักการพื้นฐานของการเชื่อมโยงของระบบเครือข่ายและวิธีการทำงานของอินเทอร์เน็ต และหลักการที่คอมพิวเตอร์ใช้ในการรับส่งข้อมูล แต่ปรากฏว่าในปัจจุบันผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีประเภทนี้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ยังมีอยู่น้อย ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขาดประสิทธิภาพ จึงต้องหาแนวทางพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเท่าทันอาชญากรรมในยุคปัจจุบัน

4.2 แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ

4.2.1 สร้างความชัดเจนในเรื่องเขตอำนาจการสอบสวนและการรับแจ้งความ

จากกรณีที่พนักงานสอบสวนมักเกี่ยวโยงที่ ๆ รับผิดชอบ ปิดคดีไปท้องถิ่นอื่น ทำให้ผู้เสียหายเกิดความสับสน เสียเวลาการดำเนินการ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม ดังนั้น เพื่อประโยชน์แห่งการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการบริการประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรกำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือ คำสั่ง ให้มีความชัดเจน ในเรื่องของการรับแจ้งความคดีอาญา และมีการประชาสัมพันธ์ ประกาศ ให้ประชาชนทั่วไปทราบ เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีดำเนินการ เมื่อมาแจ้งความที่สถานีตำรวจ และหากพนักงานสอบสวนคนใดฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือ คำสั่งตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด ควรมีการมาตรฐานการลงโทษที่เด็ดขาด ชัดเจน

ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข เพื่อแก้ไขปัญหาเขตอำนาจการสอบสวนและการปฏิเสธไม่รับคดีของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีในทุกคดีลงระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) ในคดีที่ผู้เสียหายมาแจ้งความพร้อมได้นำพยานหลักฐานมาแสดงต่อพนักงานสอบสวนอย่างเพียงพอหรืออ้างบุคคลหรือสิ่งของที่พนักงานสอบสวนสามารถออกหมายเรียกมาเป็นพยานภายหลังได้ พนักงานสอบสวนจะต้องรับเลขคดีลงในระบบทันที ในกรณีที่ประชาชนมาที่แจ้งความแต่ไม่นำพยานหลักฐานมาแสดงต่อพนักงานสอบสวนอย่างเพียงพอ ซึ่งยังไม่อาจเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริง ให้พนักงานสอบสวนลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน พร้อมระบุให้ผู้แจ้งนำพยานหลักฐานมาแสดงต่อพนักงานสอบสวนตามวันเวลาที่กำหนด และให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อรับทราบไว้ พร้อมมอบสำเนาบันทึกประจำวันดังกล่าวให้แก่ผู้แจ้งไว้เป็นหลักฐาน เมื่อผู้แจ้งรวบรวมพยานหลักฐานที่ตนมีได้เพียงพอ ให้ติดต่อมายังพนักงาน

สอบสวนที่รับแจ้งไว้ตามหมายเลขโทรศัพท์ของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบที่ระบุไว้ในบันทึกประจำวัน เพื่อนัดหมายเวลาเข้ามาพบพนักงานสอบสวนที่สถานีตำรวจ เมื่อผู้แจ้งได้มาพบพนักงานสอบสวนพร้อมพยานหลักฐานตามที่พนักงานสอบสวนแนะนำแล้ว หากตรวจสอบแล้วครบถ้วนให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีลงระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) โดยทันที แล้วทำการสอบสวนต่อไป

กรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งทราบเป็นที่แน่ชัดก่อนรับคดีว่า เหตุได้เกิดในท้องที่อื่น ให้อธิบายให้ผู้แจ้งทราบ พร้อมลงบันทึกประจำวันไว้ โดยให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อรับทราบไว้ด้วย แต่ถ้าผู้แจ้งประสงค์จะแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนนี้หรือกรณีที่ยังไม่แน่ชัดว่าเหตุเกิดในท้องที่ใด ให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีลงระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) โดยทันที แล้วสอบสวนต่อไป เมื่อทราบเป็นที่แน่ชัดว่าเหตุเกิดในท้องที่สถานีตำรวจอื่น ให้พนักงานสอบสวนส่งคดีดังกล่าวผ่านระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) ไปยังสถานีตำรวจท้องที่ที่รับผิดชอบเพื่อทำการสอบสวนต่อไป

เหตุที่การรับคำร้องทุกข์จากประชาชน ต้องรับเลขคดีลงระบบ เนื่องจากการรับเลขคดีคือการบันทึกข้อมูลคดีลงระบบคดีของสถานีตำรวจอย่างถูกต้อง ทำให้รับประกันได้ว่าคดีดังกล่าวจะถูกสอบสวนไปจนเสร็จสิ้นตามกระบวนการ เนื่องจากจะถูกควบคุมและตรวจสอบเร่งรัดจากผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ซึ่งกรณีความผิดทางอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกิดขึ้นแม้พนักงานสอบสวนบางนายไม่ได้เกี่ยวท้องที่รับผิดชอบเพื่อที่จะไม่รับคดี แต่ก็เพียงลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานให้ผู้เสียหายเท่านั้น ไม่มีการรับเลขคดีลงระบบแต่อย่างใด ทำให้ไม่มีการสอบสวนต่อไปจนเสร็จสิ้นตามกระบวนการ หากผู้เสียหายไม่ติดตามสอบถามความคืบหน้าทางคดีอยู่เป็นระยะ พนักงานสอบสวนก็มักจะเก็บคดีไว้โดยไม่ทำการสอบสวนอย่างเช่นคดีที่มีการรับเลขคดีลงในระบบไว้แล้ว

เหตุที่ทำให้มีการรับเลขคดีลงระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) เนื่องจากเมื่อทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศกว่า 1,400 สถานี เมื่อรับเลขคดีผ่านระบบสารสนเทศสถานีตำรวจ (Crimes System) แล้ว ส่วนกลางจะสามารถตรวจสอบข้อมูลแบบเรียลไทม์หรือตรวจสอบข้อมูลรายวันได้ทันที ทำให้สามารถทราบได้ว่ามีคดีความผิดทางอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์เกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด เกิดมากในท้องที่ใด กลุ่มธุรกิจใด บุคคลใด ทำให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ได้และสามารถป้องกัน โดยประกาศหรือลงข่าวให้ประชาชนรับทราบได้ทันทั่วทั้ง เพื่อยุติการแพร่ระบาดของความผิดทางอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ที่กำลังเกิดขึ้นและขยายตัวกว้างขึ้น เนื่องจากการรับเลขคดีในรูปแบบเก่าคือการลงบันทึกประจำวันแบบเขียนนั้น ยังมีปัญหาอยู่มาก ไม่ทันต่อสถานการณ์ และไม่สามารถแสดงสถิติของคดีที่เกิดขึ้นในภาพรวมของประเทศได้อย่างทันทั่วทั้ง ทำให้การป้องกันหรือ

ยับยั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ กว่าประชาชนจะทราบข่าวหรือระมัดระวังตัวก็มีประชาชนได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมากแล้ว

กรณีเขตอำนาจการสอบสวน ท้องที่ที่รับผิดชอบ เนื่องจากกรณีความทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการเกี่ยวพันกันหลายท้องที่ คือ ท้องที่ที่ผู้ต้องหากระทำความผิด ท้องที่ที่ผู้เสียหายถูกหลอกลวง ท้องที่ที่ผู้เสียหายส่งมอบเงินหรือโอนเงิน ท้องที่ที่ธนาคารผู้เสียหายตั้งอยู่ ฯลฯ ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายเข้าแจ้งความที่ท้องที่ใดห้ามมิให้พนักงานสอบสวนปิดคดีไปท้องที่อื่น หากฝ่าฝืนปิดคดีไปท้องที่อื่น หรือ ไม่รับแจ้งความ ไม่รับเลขคดีลงสารระบบ ควรมีการมาตรฐานการลงโทษที่เด็ดขาด ชัดเจน พร้อมประชาสัมพันธ์ ในเรื่องดังกล่าวให้แก่ประชาชนทราบด้วย

4.2.2 สร้างเครื่องมือในการรวบรวมพยานหลักฐานให้เหมาะสม

เนื่องด้วยพนักงานสอบสวนประจำสถานีนั้นถือเป็นเจ้าพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 ซึ่งสามารถใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นเครื่องมือในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ แต่เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติไว้เมื่อเกือบร้อยปีมาแล้วย่อมไม่เท่าทันกับอาชญากรรมสมัยใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ ซึ่งอาชญากรรมสมัยใหม่นี้เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงอย่างรวดเร็ว พยานหลักฐานหายไปอย่างรวดเร็ว หากไม่รีบทำการสอบสวนให้รวดเร็วพอ แต่พนักงานสอบสวนยังติดขัดในเรื่องกฎ ระเบียบ กฎหมาย เพื่อรองรับการสืบสวนสอบสวนนี้ จึงควรแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบให้เท่าทันกับสภาพอาชญากรรมในปัจจุบัน

สิ่งหนึ่งที่ทำให้การสอบสวนล่าช้า ไม่ทันท่วงที คือระบบราชการที่ล่าช้า มีขั้นตอนที่ซับซ้อน เช่น การติดต่อ ส่งหนังสือถึงสถานีตำรวจอื่น หน่วยงานราชการอื่น หรือหน่วยงานเอกชน ในการส่งหนังสือนั้นในการติดต่อกันระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศจะใช้การส่งจดหมายแบบลงทะเบียน ซึ่งใช้เวลาที่จดหมายจะเดินทางไปถึงสถานีตำรวจอื่น ๆ หลายวัน เมื่อสถานีตำรวจนั้น ๆ ดำเนินการตามหนังสือเสร็จสิ้นตามที่พนักงานสอบสวนต้องการ ย่อมใช้เวลาอีกหลายวันกว่าที่หนังสือนั้นจะส่งกลับมายังพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ส่งผลให้เกิดความล่าช้า รวมไปถึงหน่วยงานราชการอื่นที่พนักงานสอบสวนมักติดต่ออยู่เป็นประจำ เช่น กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ รวมทั้งหน่วยงานเอกชน เช่น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายโทรศัพท์ต่าง ๆ ฯลฯ ทั้งหน่วยงานภายในตำรวจเอง หน่วยงานภายนอก และหน่วยงานเอกชน พนักงานสอบสวนต้องติดต่อประสานงานอยู่เสมอ เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานมาประกอบสำนวนการสอบสวน และล้วนเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญขาดเสียไม่ได้ แต่ขั้นตอนการติดต่อประสานงานนั้นยังคงเป็นการติดต่อสื่อสารด้วยการส่งหนังสือไปทางไปรษณีย์ เว้นแต่หน่วยงานเหล่านั้นจะอยู่ใกล้ที่ทำการพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ถึงจะสามารถเดินทางไปด้วยตนเองได้

แต่ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ สถานที่ต่างๆที่เกี่ยวข้องมักอยู่ห่างไกลกัน สามารถ
เกี่ยวข้องได้กับทุกสถานที่ทั่วประเทศ ที่พนักงานสอบสวนต้องตามสืบสวนสอบสวนเพื่อหา
พยานหลักฐาน ดังนั้น จึงเสนอแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือกฎระเบียบดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 53

มาตรา 53 หมายถึงเรียกต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อความดังต่อไปนี้

- (1) สถานที่ที่ออกหมาย
- (2) วันเดือนปีที่ออกหมาย
- (3) ชื่อและตำบลที่อยู่ของบุคคลที่ออกหมายเรียกให้มา
- (4) เหตุที่ต้องเรียกผู้นั้นมา
- (5) สถานที่ วันเดือนปีและเวลาที่จะให้ผู้นั้นไปถึง
- (6) ลายมือชื่อและประทับตราของศาล หรือลายมือชื่อและตำแหน่งเจ้าพนักงาน

ผู้ออกหมาย

แนวทางแก้ไขเพิ่มเติม

วรรคสอง กรณีหมายเรียกถึงหน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานเอกชนใด ๆ ที่กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวง หมายถึงเรียกนั้นให้หมายความรวมถึงหมายเรียกที่ถูก สร้างขึ้น จัดเก็บ จัดส่ง ด้วยระบบ
อิเล็กทรอนิกส์ด้วย

แนวทางเสนอร่างกฎกระทรวง

กำหนดให้หน่วยงานราชการ หรือ หน่วยงานเอกชนบางแห่ง ให้มีที่อยู่ทางอิเล็กทรอนิกส์
สำหรับใช้ในการติดต่อสื่อสารเช่นเดียวกับที่อยู่ปกติคือที่ตั้งของหน่วยงาน และเมื่อจดหมาย
อิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ถูกส่งออกไปยังหน่วยงานดังกล่าวแล้ว ให้ถือว่าหน่วยงานนั้น ๆ ได้รับหนังสือ
เช่นว่านั้นแล้ว เช่นเดียวกับหนังสือที่ส่งแบบไปรษณีย์ตอบรับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 56

มาตรา 56 เมื่อบุคคลที่รับหมายเรียกอยู่ต่างท้องที่กับท้องที่ซึ่งออกหมาย เป็น หมายศาลก็ให้
ส่งไปศาล เป็นหมายพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจให้ส่งยังพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่มี
อำนาจออกหมายเรียกซึ่งผู้ถูกเรียกอยู่ในท้องที่ เมื่อศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจได้รับ
หมายเช่นนั้นแล้ว ก็ให้สลักหลังหมายแล้วจัดการส่งแก่ผู้รับต่อไป

แนวทางแก้ไขเพิ่มเติม

วรรคสอง หมายถึงจะจัดส่งให้แก่ผู้รับหมาย ให้หมายความรวมถึงหมายที่เจ้าพนักงานส่ง
หมายที่อยู่ในท้องที่ผู้รับหมาย ได้รับหมายนั้นในรูปแบบของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถูกจัดส่งมา
โดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจออกหมาย โดยให้เจ้าพนักงานส่งหมายที่อยู่ในท้องที่ผู้รับหมายพิมพ์หมาย

ออกมาจากต้นฉบับที่ได้รับ แล้วก็ให้สลักหลังหมายแล้วจัดการส่งแก่ผู้รับต่อไป ให้ถือว่าหมายหมายที่พิมพ์ออกมานั้นเป็นหมายต้นฉบับจากผู้มีอำนาจออกหมาย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477 มาตรา 132

132 เพื่อประโยชน์แห่งการรวบรวมหลักฐาน ให้พนักงานสอบสวน มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) ตรวจสอบตัวผู้เสียหายเมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจสอบตัวผู้ต้องหา หรือตรวจสอบสิ่งของ หรือที่ทางอันสามารถอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาด จำลอง หรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือหรือลายเท้า กับให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะกระทำ ให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น

(2) ค้นเพื่อพบสิ่งของ ซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำผิด หรือ ได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ในการกระทำผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปฏิบัติตาม บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยค้น

(3) หมายเรียกบุคคลซึ่งครอบครองสิ่งของ ซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ แต่บุคคลที่ถูกหมายเรียกไม่จำเป็นต้องมาเอง เมื่อจัดส่งสิ่งของมาตามหมายแล้ว ให้ถือเสมือนได้ปฏิบัติ ตามหมาย

(4) ยึดไว้ซึ่งสิ่งของที่ค้นพบหรือส่งมามากกว่าไว้ในอนุมาตรา (2) และ (3)

แนวทางแก้ไขเพิ่มเติม

วรรคสอง กรณีบุคคลผู้ได้รับหมายเรียกให้จัดส่งสิ่งของมาตามหมาย ดังอนุ 3 นั้น หากสิ่งของดังกล่าวถูกจัดเก็บอยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือสามารถทำให้อยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ผู้รับหมายอาจจัดส่งสิ่งของดังกล่าวให้แก่พนักงานสอบสวนตามที่อยู่ทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏในหมายเรียกนั้นได้

ประเด็นเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

จากกรณีที่ผู้เขียนให้เสนอแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บางมาตรานั้น ที่ว่าให้พนักงานสอบสวนส่งหมายด้วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาเพื่อประกอบสำนวนการสอบสวนนั้น ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ว่านั้น ล้วนแต่ต้องใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลทั้งสิ้น จึงมีประเด็นที่ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่พนักงานสอบสวนสร้างขึ้นหรือรับมานั้น สามารถรับฟังในชั้นศาลได้หรือไม่ เพียงใด ในส่วนนี้ได้มีกฎหมายรองรับไว้แล้ว คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

มาตรา 7 ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูป ของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา 11 ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่เพียงใดนั้น ให้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการเก็บรักษา ความครบถ้วน และไม่มีการเปลี่ยนแปลงข้อความ ลักษณะ หรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูล รวมทั้งพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ให้นำความในวรรคหนึ่งมาบังคับใช้กับสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

หากรัฐบาลสามารถแก้ไขข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นได้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติย่อมสามารถออกกระเปาะเรื่องการส่งหนังสือหรือส่งหมายเรียกระหว่างท้องที่ให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ได้ รวมถึงหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน อื่นย่อมต้องปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงานสอบสวนที่ถูกจัดส่งมาทางอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียว หมายเรียกที่ถูกส่งในรูปแบบเดิม ส่งผลให้การรวบรวมพยานหลักฐานสามารถรวบรวมพยานหลักฐาน นั้นรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยกตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างการติดต่อคดีระหว่างสถานีตำรวจ

เมื่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลชนะสงครามจะจัดส่งหมายเรียกผู้ต้องหา ที่มี ภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่สถานีตำรวจภูธรข้างเผือก จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพิมพ์หมายเรียกเสร็จซึ่งเป็น ข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์ สามารถจัดส่งไปถึงสถานีตำรวจภูธรข้างเผือกได้ภายในเสี้ยว วินาที สถานีตำรวจข้างเผือกจึงดำเนินการตามหมายเรียกนั้นได้ทันที และจัดส่งผลการส่งหมายเรียกที่ อยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาให้สถานีตำรวจนครบาลชนะสงครามทราบได้ทันที อาจเสร็จสิ้นในวันเดียวกัน อย่างช้าไม่เกิน 2-3 วัน ส่งผลให้การออกหมายจับ หรือ การเรียกพยานมาพบนั้น รวดเร็วขึ้นมาก

ตัวอย่างการติดต่อคดีระหว่างสถานีตำรวจกับหน่วยงานราชการอื่น

กรณีพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรเมืองสงขลาต้องการทราบหมายเลข IP ADDRESS ของคนร้าย จึงหนังสือราชการมายังกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ตรวจสอบ หมายเลข IP ADDRESS ของคนร้าย ซึ่งสามารถจัดส่งหนังสือที่อยู่ในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จะส่งไปถึงกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ทันที และเมื่อกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม ตรวจสอบหมายเลข IP ADDRESS ของคนร้ายเสร็จแล้ว สามารถจัดส่งผลการตรวจสอบที่อยู่ใน รูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มาให้สถานีตำรวจภูธรสงขลาได้ทันที ส่งผลให้การสืบสวนสอบสวน เป็นไปอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง

การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานเอกชน เช่น ธนาคาร ฯ ก็เช่นเดียวกันกับการติดต่อ ประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่น ย่อมได้ข้อมูลที่รวดเร็ว หลักฐานต่าง ๆ ที่สำคัญยังเหลืออยู่ เช่น ภาพของคนร้ายจากกล้องวงจรปิดที่บ้านที่กหน้าคนร้ายไว้ได้ เป็นต้น

หาหรือเพื่อสร้างความชัดเจนของกฎหมาย

เนื่องด้วยในบางบริษัทที่ครอบครองข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนที่พนักงานสอบสวนต้องการ ปรากฏว่าบริษัทดังกล่าวปฏิเสธอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 132(3) ของพนักงานสอบสวน ไม่ยอมส่งมอบข้อมูลให้แก่พนักงานสอบสวน โดยอ้างกฎหมายที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ทำให้พนักงานสอบสวนขาดพยานหลักฐานที่สำคัญ ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายจากความไม่ชัดเจนของกฎหมายเช่นนี้ แท้จริงคือประชาชน จึงจำเป็นต้องหาหรือเพื่อหาทางออกที่ชัดเจน เพื่อประสิทธิภาพในการสืบสวนสอบสวน

4.2.3 แก้ปัญหาการติดตามคนร้ายมาดำเนินคดี

การติดตามคนร้ายที่แท้จริงมาดำเนินคดีธรรมดานั้นก็เป็นเรื่องยากอยู่แล้ว ยิ่งโดยเฉพาะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่อาชญากรมีความรู้ความสามารถด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ยากที่จะทิ้งร่องรอยหรือหลักฐานใดไว้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนหาตัวได้ แต่หากมีการแก้ไขปัญหาการสอบสวนที่เกิดขึ้นตามที่กล่าวมานี้ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และความชัดเจนในข้อกฎหมาย ส่งผลให้การสืบสวนสอบสวนมีทิศทางที่ถูกต้อง แม่นยำ พยานหลักฐานที่คนร้ายทิ้งไว้ นั้น ยังคงหลงเหลืออยู่ ย่อมสามารถมีโอกาสดูตามคนร้ายมาดำเนินคดีได้มากขึ้น

กรณีคนร้ายจ้างบุคคลอื่นซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมาเปิดบัญชีธนาคารให้ตน เพื่อรับเงินที่ได้มาจากการทุจริตนั้น กรณีนี้ต้องออกมาตรการเพื่อป้องกัน ให้ความรู้แก่ประชาชน และมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) การรับจ้างเปิดบัญชีนั้นมีความผิดเสมือนตัวการร่วม หากบัญชีนั้นได้ถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดกฎหมาย
- 2) ห้ามมิให้เปิดบัญชีให้บุคคลอื่นใช้ โดยเฉพาะคนที่มิใช่คนในครอบครัว เพราะอาจเสี่ยงต่อการถูกนำไปใช้ในการกระทำความผิดได้
- 3) หากเคยเปิดบัญชีธนาคารให้ผู้ใดไว้ ให้ติดต่อไปยังผู้ที่ใช้บัญชีนั้น เพื่อขอปิดบัญชีนั้นเสีย ยิ่งกรณีติดต่อผู้ที่ใช้บัญชีธนาคารนั้นไม่ได้ ให้รีบติดต่อไปยังธนาคารเพื่อปิดบัญชีทันที

กรณีคนร้ายเป็นแก๊งมิจฉาชีพรายใหญ่ ซึ่งมีถิ่นอาศัยอยู่ในต่างประเทศนั้น ผู้เขียนเห็นว่า การติดตามคนร้ายมาดำเนินคดีนั้นเกินความสามารถของพนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจทั่วไป เห็นควรให้ออกระเบียบภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อให้ส่งมอบคดีลักษณะดังกล่าวไว้กับหน่วยอื่น เช่น กองปราบ กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือ กองบังคับการปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ย่อมมีเครื่องมือ อุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณ ในการติดตามตัวคนร้าย มากกว่าสถานีตำรวจทั่วไป ทำให้การสืบสวนสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะให้สถานีตำรวจทั่วไปที่ต้องรับผิดชอบงานในทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้นในท้องที่ ไม่เหมือนหน่วยงานเฉพาะทางที่รับผิดชอบงานด้านเดียว

4.2.4 วางหลักแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการสอบสวนกรณีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ทางอิเล็กทรอนิกส์

ด้วยสำนักงานแห่งชาติยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ให้พนักงานสอบสวนได้ปฏิบัติตาม เพื่อความเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกันของสำนักงานตำรวจแห่งชาติแล้ว หากมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามที่กล่าวมาแล้ว ผู้เขียนขอเสนอแนวทางการสอบสวนเพื่อเป็นมาตรฐานเดียวกันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดังนี้

- 1) เมื่อสอบสวนเบื้องต้นแล้ว พบว่ามีพยานหลักฐานชัดเจนแล้ว ให้รับเลขคดีอาญาลงระบบสารสนเทศ (Crime System) ทันที
- 2) ส่งหมายเรียกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอตรวจสอบหมายเลข IP ADDRESS ของผู้โพสต์ไปยังกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม หรือเว็บมาสเตอร์ (Admin) ว่า หมายเลข IP ADDRESS ที่เกิดเหตุ เป็นของบุคคลใด อยู่ที่ใด
- 3) ส่งหมายเรียกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อขอตรวจสอบบัญชีคนร้ายไปยังธนาคารของคนร้าย เพื่อขอคำขอเปิดบัญชี รายการเดินบัญชี และภาพจากกล้องวงจรปิดผู้ถอนเงินจากตู้กดเงินสดจากบัญชีดังกล่าว
- 4) เมื่อได้ข้อมูลตามข้อ 2 และ 3 แล้ว ให้ออกหมายเรียกบุคคลดังกล่าวด้วยวิธีปกติมาเพื่อสอบสวนต่อไป หากบุคคลดังกล่าวไม่มาตามหมายเรียก โดยไม่มีข้อแก้ตัวหรือเหตุผลอันสมควร ให้ออกหมายจับบุคคลดังกล่าวไว้ และบุคคลตามภาพจากกล้องวงจรปิดที่ได้มาจากธนาคารให้ขอศาลออกหมายจับไว้ในคราวเดียวกัน
- 5) เมื่อได้หมายจับที่ศาลอนุมัติตามข้อ 4 แล้ว ให้ลงประกาศจับไว้ในระบบสารสนเทศ (Crime System) เพื่อให้ฝ่ายสืบสวนติดตามจับกุมคนร้ายมาดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

4.2.5 เพิ่มศักยภาพให้แก่บุคลากร

อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นเรื่องใหม่ที่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจในการสืบสวนสอบสวน ถึงเวลาแล้วที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะตระหนักถึงภัยคุกคามที่มาในรูปแบบของอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ไม่น้อยไปกว่าคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญหรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน แม้ความเสียหายของประชาชนที่มาแจ้งความต่อคนนั้นจะไม่มาก แต่หากมีการรวบรวมสถิติหรือเก็บข้อมูลไว้อย่างเป็นระบบ จะพบว่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินนั้นมหาศาล ผู้เขียนเห็นว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้แก่พนักงานสอบสวนอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาเพิ่มที่สถานีตำรวจเพื่อเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ทำให้การสืบสวนสอบสวน การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้เขียนเห็นว่านอกจากพนักงานสอบสวนจะเป็นผู้มี

อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว หากพนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตรของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดไว้ ควรได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ด้วย เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน มีอำนาจสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่ตามที่พระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้อำนาจไว้ จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบังคับใช้กฎหมาย

บรรณานุกรม

- เกร็ดความรู้.net. (ม.ป.ป.). *IP Address คืออะไร ย่อมาจากอะไร ประโยชน์ของ IP Address ในระบบ Network*. สืบค้นจาก <http://www.เกร็ดความรู้.net/ip-address/>.
- กองบังคับการสนับสนุนทางเทคโนโลยี (บก.สสท.) สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สทส.). (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก www.hightechcrime.org.
- Thainetizen. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <https://thainetizen.org>.
- ธานีศ เกศวพิทักษ์. (2559). *คำอธิบาย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ธรรมอาญา. (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <https://thamaaya.wordpress.com>.
- นิเวศน์ อภาวศิน. (2555). *การแก้ไขปัญหาลือลางคมออนไลน์กับความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
- บริษัท TRPC. (2558). *ความเสี่ยงของข้อมูลที่เปิดเผยสู่สาธารณะ: ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศต่อภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) (สพธอ.).
- ยุทธพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. (2513). *คำบรรยายวิชาการสืบสวนสอบสวน*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิศรุต อนุศาสนนันท์. (2550). *อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. (2559). *จับมิจฉาชีพหลอกขายสินค้าผ่านออนไลน์เสียหายกว่า 1.5 แสนบาท*. สืบค้นจาก <http://news.ch3thailand.com/local/31908>.
- สรารุช เบญจกุล. (2560). “E-crime” อาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ มหันตภัยในโลกยุคใหม่. *ผู้จัดการออนไลน์*. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th>.
- สรรเสริญ ศิริวรรณ. (2554). *ปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานในสัญญาอิเล็กทรอนิกส์*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักกฎหมาย ศูนย์กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2560). *กฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฉบับปรับปรุง* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก <https://www.etda.or.th>.

อาชญากรรมไซเบอร์พุ่ง เหยียดอีกด้านยุคดิจิทัล. (2560). *ฐานเศรษฐกิจ*. สืบค้นจาก
<http://www.thansettakij.com/content/136878>.

ilaw-freedom. (2559). *ชวนดู วิธีใช้หลักฐานอิเล็กทรอนิกส์หาตัวผู้กระทำผิดออนไลน์ กฎหมาย
ปัจจุบันให้อำนาจไว้พอแล้ว*. สืบค้นจาก <https://freedom.ilaw.or.th>.

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ - นามสกุล ปฏิภาณ ยืนทนต์
- อีเมล fiwscadet51@gmail.com
- ประวัติการศึกษา
- สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
 - รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
 - จังหวัดนครปฐม
 - นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 - จังหวัดนครนายก
 - สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
 - โรงเรียนเตรียมทหาร จังหวัดนครนายก

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 11 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2561

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) สุวิมล วัฒนศิริ อยู่บ้านเลขที่ 199/99
ซอย - ถนน เพชรบุรี ตำบล/แขวง บางอ้อม
อำเภอ/เขต บางพลี จังหวัด สมุทรปราการ รหัสไปรษณีย์ 74110
เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว 7580400021
ระดับปริญญา ตรี โท เอก
หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา - คณะ นิติศาสตร์

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ” ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ” อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/
วิทยานิพนธ์หัวข้อ ปัญหาการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคในกรณีการซื้อสินค้า
ออนไลน์ : วิมล วัฒนศิริ

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ
(ต่อไปนี้เรียกว่า “สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์”)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มี
กำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ต่อสาธารณชน ให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนาอื่น ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้
สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการ
กระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาสิทธิในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับ
บุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่น ๆ
เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณา
ได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดชอบและชดเชยค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหาย
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ
()

ลงชื่อ.....ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ
(อาจารย์อภิญญา จุลพิสิฐ)
ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ.....พยาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤติกา ลีมล่าวลัย)
รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ.....พยาน
(ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี)
ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

